

จันทะไศรย

DCID LIBRARY

0000009518

ก. 895.42

ก. 2557

02

ธ.๕๐

(๒๕๔)

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
เล่าเรื่อง จันทะโครบ

ชั้นประถมศึกษา

สมพร จารุณัฐ เรียบเรียง

สมควร สกลทอง เขียนภาพ

ของ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สาม ๓,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๒๕

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕.๕๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เล่าเรื่อง
จินตนิมิตขึ้น โดยนำต้นฉบับคำกลอนมาเรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ใช้
ในระดับประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาต
ให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๓

วิมล งามวิจิตร

(นายจรูญ วงศ์สายัณห์)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ที่.....	๒๓๑๑ ๕๕๔๔
เลขที่.....	ก. ๐๖๖๗ ๑๒
.....	ก. ๘๙๕.๑๒

๘. ๒๖๕๗

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน และมีความรู้กว้างขวางขึ้น ทั้งยังให้ความเพลิดเพลินและช่วยเพาะนิสัยให้รักการอ่านอีกด้วย สมควรจะผลิตหนังสือประเภทนี้ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังสำเนาต่อไปนี้

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก ๖๕๕/๒๕๑๔

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาเห็นสมควรจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น จึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน" ให้มีหน้าที่จัดทำหนังสือดังกล่าว ประกอบด้วย

๑. นางสาวบุญเจือ องคประดิษฐ์	ประธานกรรมการ
๒. นายเทือก กุสุมา ณ อยู่ธยา	กรรมการที่ปรึกษา
๓. นายทองสุข เกตุโรจน์	กรรมการ
๔. นางพรรณี รongโสภา	กรรมการ
๕. นางมาลินี ฝโลประการ	กรรมการ
๖. นางสาวสุภา ลือศิริ	กรรมการ
๗. นางสาวสมลักษณ์ ไตสกุล	กรรมการ

๘. นางสาวลภา บุณนาค
๙. นางสาวสมพร จารุณัฐ

กรรมการ
กรรมการและเลขานุการ

ตั้ง ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๔

ลงชื่อ Yngui อัคร

(นายบุญถิ่น อัคร)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

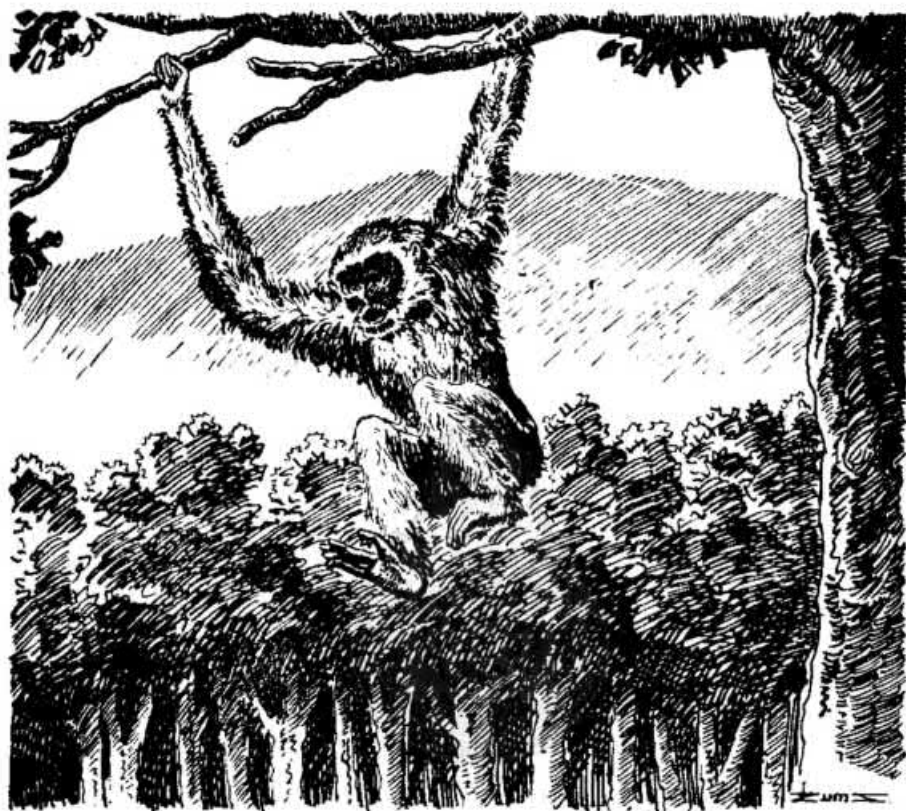
คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่า นิทานคำกลอน เรื่อง จันทะโครบ มีเรื่องราวผจญภัย สนุกสนาน จึงมอบให้นางสาวสมพร จารุณัฐ เรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ให้ชื่อว่า เล่าเรื่องจันทะโครบ และ กรมวิชาการจัดพิมพ์เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการหวังว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องนี้จะให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลินยิ่งแก่นักเรียนระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ

จันทะโครบ

จันทะโครบเป็นโอรสของพระเจ้าพรหมทัตแห่งเมืองจักรพรรดิ
พระองค์จะได้เสวยราชสมบัติสืบต่อจากพระบิดา แต่ตามโบราณราช
ประเพณี เจ้าชายองค์ใดที่จะได้ราชสมบัติ จะต้องทรงศึกษาวิชาการ
ต่างๆ จนเชี่ยวชาญเสียก่อน ดังนั้นเมื่อจันทะโครบมีพระชนษาได้
๑๒ ปี พระบิดาจึงโปรดให้ไปแสวงหาวิชา จันทะโครบดีพระทัย
เพราะพระองค์เองก็ต้องการเล่าเรียนวิชาหาความรู้อยู่แล้ว จึงทูลลา
พระบิดามารดา เสด็จมุ่งสู่ป่าหิมพานต์ไปตามลำพัง

จันทะโครบเดินทางรอนแรมไปในป่า ลำบากตรากตรำแทบจะเอาชีวิตไม่รอด พระเกศายาวยุ่งเหยิง พระบาทหรือกีบอบข้ำระบมจนเวลาล่วงไปสามเดือน ก็เสด็จถึงอาศรมของฤๅษีผู้หนึ่ง จันทะโครบจึงตรงเข้าไปกราบและฝากองค์เป็นข้ารับใช้ พระฤๅษีได้ถามทราบเรื่องราวโดยตลอดแล้วก็มีจิตเมตตา จึงรับจันทะโครบไว้เป็นศิษย์

จันทะโครบเล่าปรมณินัติพระฤๅษีไปด้วย เรียนวิชาต่างๆ ไปด้วย ทรงขะมักเขม้นเรียนคาถาอาคมและเพลงอาวุธ ในที่สุดก็มีความรู้เจนจบ และมีฝีมือยอดเยี่ยม

พระฤๅษีเห็นว่าถึงเวลาสมควรที่จันทะโครบควรจะเสด็จกลับบ้านเมือง วันหนึ่งจึงทำพิธีชุบพระขรรค์และธนูให้จันทะโครบ สำหรับไว้ใช้ป้องกันตัว สั่งกำชับให้ติดตัวไว้เสมอ แล้วพระฤๅษีก็ให้สกลให้พรพร้อมทั้งสั่งสอนจันทะโครบต่างๆ เช่น อย่าประมาท อย่าทะนงตน อย่าลุ่มหลงสตรี และให้รักษาความสัตย์ให้มั่นคง นอกจากนี้พระฤๅษีเห็นว่าจันทะโครบนั้นรูปร่างเหมือนเทพบุตร ยากจะหาหญิงในโลกมนุษย์งามสมกับจันทะโครบได้ จึงเอาขนโมราใส่ในผอบทอง เสกให้กลายเป็นหญิงงามอยู่ในผอบนั้น จารึกชื่อไว้ที่ฝาผอบว่า “โมรา” แล้วมอบผอบให้จันทะโครบ ห้ามไม่ให้เปิดผอบในระหว่างเดินทางจะเปิดได้ต่อเมื่อถึงบ้านเมืองแล้ว กรันแล้วทั้งสองก็สั่งเสียรำลากัน จันทะโครบทรงทำประตักนิมิตรอบอาศรม ๓ รอบ เพื่อความเป็นสิริมงคล แล้วเสด็จจากพระฤๅษีไปด้วยความอาลัยรัก

จันทะโครบเอาผอบใส่ห่อผ้าไว้ พระหัตถ์ถือพระขรรค์ ส่วนธนูนั้นสะพายบ่า ออกเดินทางกลับบ้านเมือง ระหว่างทางก็อดที่จะคิดถึงพระอาจารย์มิได้ นับแต่ไปไม่มีพระองค์อยู่เป็นเพื่อนอีกแล้วจะได้ใครเก็บผลไม้ให้ ขามกินขามนอนก็ต้องกินต้องนอนตามลำพัง

แต่พระองค์ก็จำเป็นต้องกลับบ้านเมือง เพราะจากพระบิดาพระมารดามานานแล้ว ทั้งสององค์ก็คิดถึงตากอย

จันทะโครบเดินทางล่องไปได้ ๑๕ วัน ก็ถึงคราวเคราะห์ ในวันนั้นทรงเร่าร้อนพระทัยดังถูกไฟเผา จึงหยุดพักผ่อน พลันก็นึกถึงผอบที่พระฤๅษีมอบให้ขึ้นมาได้ จึงหยิบออกมาดู ทรงลืมคำสั่งห้ามของพระฤๅษีเสียสนิท ด้วยความอยากรู้อยากเห็นว่ามีอะไรอยู่ข้างในจันทะโครบก็เปิดผอบออกดู

ทันใดปรากฏเป็นหญิงรูปงามออกมาจากผอบ จันทะโครบทอดพระเนตรเห็นก็หลงรักนางทันที ทรงชักชวนนางให้เดินทางกลับบ้านเมืองกับพระองค์ เมื่อถึงบ้านเมืองแล้วจะอภิเษกนางให้เป็นใหญ่ นางโมราแสรับบ่ายเบี่ยงต่างๆ ตามมารยาหญิง ไม่ยอมตามเสด็จไปด้วยง่าย ๆ แต่ครั้นเมื่อจันทะโครบทรงหว่านล้อมเล่าโลมและชักจูงต่างๆ นางก็ยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ยอมตนเป็นชายาของจันทะโครบ

จันทะโครบทรงพานางโมราเดินทางต่อไป พระองค์รักชามาก ขณะเมื่อเดินทางมาด้วยกัน เวลาแดดร้อนพระองค์ก็หักใบไม้มาบังแดดให้นาง เมื่อต้องเดินทางผ่านเนินเขามีสภาพป่าเขาและนางหมดแรง พระองค์ก็อุ้มนางพาเดินไป ยิ่งเดินทางนานเข้าหนทางก็ลำบากขึ้นทุกที ต้องผ่านหุบเขาห้วยเหวต่างๆ จันทะโครบต้องคอยปลอบประโลมนางโมราให้มีกำลังใจไม่ท้อแท้ ทรงชักชวนให้นางชมนกต่างๆ อันมี นกแก้ว นกกระทา นกยูง และกา เป็นต้น ทั้งยังเล่าตำนานความเป็นมาของนกเหล่านั้นให้นางฟัง ทรงชักชวนให้นางดูเสือกวาง หมาจิ้งจอก นารีผล และคนธรรพ์ไปตลอดทาง เพื่อให้นางเพลิดเพลิน กลายความเหน็ดเหนื่อย

ทั้งสองเดินทางเรื่อยไปจนสุดทาง พบภูเขาวางหน้าอยู่ จำจะต้องถัดเลาะข้ามเขาภูกันไป จันทะโครบจึงอุ้มนางค่อยๆ เดินทางข้ามภูเขาไปตลอดคืน จนไปถึงกึ่งกลางเขา จึงทรงหยุดพักเอาแรง

รุ่งเช้าก็ชวนกันเดินทางต่อไป แสงแดดแผดกล้าขึ้นทุกขณะ ริมไม้ที่พอมืออยู่บ้าง ก็ไม่อาจจะช่วยบรรเทาความร้อนแรงลงได้เลย พันหินที่เหยียบลงไปก็ร้อนผ่าวๆ นางโมราไม่เคยลำบากตรากตรำมาก่อนก็หมดแรงและกระหายน้ำเป็นกำลัง นางร้องไห้วิงวอนพระสวามีให้หาน้ำมาให้ นางหาไม่แล้วนางคงจะตายอย่างแน่นอน จันทะโครบทรงสงสารนางยิ่งนัก หมดปัญญาที่จะหาน้ำมาให้ชายาดื่มแก้กระหายได้ แต่ด้วยความรักนาง มิได้นึกถึงตนเอง จันทะโครบตัดสินใจพระทัยใช้พระขรรค์ฟันลงที่พระเพลา เมื่อเลือดไหลโกรกออกมา ก็ทรงรองเลือดจากกายของพระองค์ให้นางดื่มแทนน้ำ ช่วยให้นางโมราค่อยบรรเทาความกระหายและกลับมีกำลังขึ้น จันทะโครบทรงเจ็บระบมบาดแผล แต่ก็หาเอาพระทัยใส่ไม่ ทั้งสองเดินทางต่อไปจนแสงแดดอ่อนลง พอดีข้ามพ้นเขามาถึงลำธารเชิงเขา จึงชวนกันสร่งน้ำ และประทับพักผ่อนอยู่ ณ ที่นั้น เมื่อทรงพักผ่อนจนมีกำลังดีแล้ว จันทะโครบก็พานางเดินทางเข้าเขตป่าต่อไป กราวนี้มีผลไม้ต่างๆ ให้เก็บเสวยไปได้ตลอดทาง

ในป่าแห่งนั้น มีโจรรว ๕๐๐ คนอาศัยอยู่ ตัวนายโจรใจคอดุร้ายเหี้ยมเกรี้ยม มีฝีมือในการรบพุ่ง และเก่งเวทมนตร์คาถาต่างๆ พวกโจรกลุ่มนี้เที่ยวปลอมตัวปล้นทรัพย์สินของชาวบ้านป่าแถบนั้นอยู่เป็นประจำ ชาวบ้านหวาดกลัวมาก

วันหนึ่งพวกโจรได้มาพบจันทะโครบและนางโมราเข้า นายโจร

เห็นคนทั้งสองแต่งกายสวยงาม มีเครื่องประดับมีค่า ก็พอใจมาก
ทั้งอยากจะได้นางโมรามาเป็นเมียตน จึงสั่งลูกสมุนให้ส่งเสียงโห่ร้อง
ข่มขวัญ แล้วตรุกันเข้ามาล้อมจันทะโครบและนางโมราไว้ ตน
เองกวัดแกว่งง้าวจนเกิดประกายวาบๆ กระที่บดินแตกเสียงเกรียว
กราด ขู่เชิญกล่าวหาจันทะโครบว่าบุกรุกเข้ามาในป่าของตน แต่
จันทะโครบหาเกรงกลัวไม่ ทรงโต้ตอบนายโจรอย่างไม่หวั่นเกรง
ทำให้นายโจรบันดาลโทสะยิ่งขึ้น ขู่จันทะโครบให้ยกนางโมราให้ตน
เสียโดยดี แล้วจะไว้ชีวิต

จันทะโครบกริ้วจัดที่โจรป่าสกปรกพุดจาล่วงเกินชาชา ทรง
ยื่นพระขรรค์ประจำองค์ให้นางโมราถือไว้ป้องกันตัว ตนเองใช้ธนู
เป็นอาวุธเข้าสู้รบกับโจรทั้งห้าร้อยคน ทรงยิงธนูฆ่าพวกโจรล้มตาย
มากมาย เมื่อพวกโจรเข้ารุมล้อมประชิดองค์ ก็ทรงฟาดด้วยคันธนู
แตกกระจายไป แต่จันทะโครบไม่อาจจะต่อสู้ได้กล่อกแล่ว่องไว
เพราะทรงห่วงใยชาชา พระหัตถ์ขวาลือธนูคอยต่อสู้พวกโจร พระ
หัตถ์ซ้ายจูงนางโมราไว้ ทรงสู้รบกับพวกโจรเป็นเวลานานจนพลบ
ค่ำ จึงสังหารสมุนโจรได้หมดสิ้น เหลือแต่นายโจรผู้เดียวจับเกี่ยวกัน
อยู่

ทันทีที่นายโจรก็ได้จิ้งหะ สามารถคว้าคันธนูของจันทะโครบ
ไว้ได้มือหนึ่ง ส่วนอีกมือหนึ่งคว้าได้ข้อมือนางโมรา ก็กระชากนาง
เข้ามาหาตน แต่จันทะโครบก็ดึงนางกลับไป จันทะโครบจับข้อมือ
ซ้าย นายโจรจับข้อมือขวา นางโมราจึงถูกข้อมือแย่งดึงไปดึงมาอยู่
ระหว่างกลาง จันทะโครบนั้นหัตถ์หนึ่งทรงข้อมือแย่งธนู อีกหัตถ์หนึ่ง
ดึงข้อมือนางโมรา พระโอรสก็ร้องบอกชาชาให้ส่งพระขรรค์ให้แก่
พระองค์

นางโมราเห็นนายโจรองอาจ ขอมต่อสูจนสูญเสียชีวิตหมด
สิ้นเพื่อแย่งชิงนางเช่นนั้น ก็มีโจรภักนายโจร แต่ยังคิดอาลัยพระสวามี
จึงถึงเล่ห์พิถีเสียดายน้อง เมื่อได้ยินเสียงจันทะโครบร้องสั่งให้ส่งพระ-
ขรรค์ให้ ก็ตัดสินใจไม่ดูว่าจะส่งให้แก่ใครดี จะส่งพระขรรค์ให้สวามี
ก็เกรงนายโจรจะตาย ครั้นจะให้นายโจรเล่าพระสวามีก็อาจจะถูกฆ่า

ในที่สุดนางก็ตัดสินใจขึ้นพระขรรค์ให้ในระหว่างกลางชายทั้ง
สอง ด้ามพระขรรค์อยู่ทางค่านายโจร นายโจรจึงคว้าพระขรรค์ไว้
ได้ก่อนจันทะโครบ และใช้พระขรรค์นั้นฟันจันทะโครบเต็มแรง
จันทะโครบล้มทรุดลงทันที พระหัตถ์หลุดจากแขนนางโมรา กระนั้น
พระองค์ก็ยังม่พระสติ ได้ประจักษ์น้ำใจนาง ช่างเสียศักดิ์ตระกูล
อะไรเช่นนั้น ที่พระองค์มาหลงรักนางโมรา แม้แต่เลือดในกายก็ยอม
สละให้นางได้ จันทะโครบทรงวอนให้เทพดาช่วยประกาศแก่กฤ-
บุตรทั้งหลายขออย่าได้ลุ่มหลงสตรีเช่นพระองค์เลย สิ้นคำตรัสจัน-
ตะโครบก็สิ้นใจ

คำประกาศของจันทะโครบทำให้นายโจรคิดแค้นนางโมรา
แต่ก็อดไม่ได้ที่จะเข้าโลมเลี้ยมนาง นางโมรามีใจเอนเอียงรักใคร่นาย
โจรอยู่แล้ว จึงยอมเป็นเมียแต่โดยดี

เมื่อนายโจรได้นางโมราเป็นเมียแล้ว ก็สิ้นรักนาง ด้วยเห็นว่า
นางสวยแต่รูป แต่จิตใจเหมือนงูพิษ ดูแต่สวามีรูปงามซึ่งรักนาง
นักหนา นางยังฆ่าได้ลงคอ สาอะไรกับโจรป่าดุร้ายอัปถกษณ์เช่นตน
นางหรือจะจงรักภักดี ไม่ช้านางก็อาจฆ่าตนได้เช่นเดียวกัน นายโจร
หวนเสียดายบิรวาร ไม่ควรที่ตนจะพามาตาย เพื่อแลกหญิงเช่นนาง
โมราเลย จะฆ่านางเสียก็รู้สึกอาวแก่ใจเพราะเป็นหญิง จึงคิดผละ
หนี่ในขณะที่นางยังหลับอยู่

นายโจรคว้าพระขรรค์และธนูของจันทะโครบ คิดจะยึดเอาเป็นสมบัติของตน แต่แล้วก็ไม่กล้าเอาไปด้วย เกรงจะเป็นเสนียดจัญไร เพราะเป็นอาวุธที่ตนใช้ฆ่าเจ้าของ จึงทิ้งไว้ข้างนางโมรา แล้วนายโจรก็หลบหนีไป

รุ่งเช้านางโมราตื่นขึ้นไม่เห็นโจรบ้างตกใจยิ่งนัก ครั้นแน่ใจว่าโจรหลบหนีนางไปเสียแล้ว ก็ร้องไห้รำพันต่าง ๆ นานาด้วยความหวาดกลัว และเมื่อหันไปเห็นพระศพจันทะโครบในบริเวณใกล้ ๆ นั้นนางก็ยังร้องไห้คร่ำครวญหนักขึ้น รำพันถึงความดีของพระสวามี เมื่อครั้งเดินป่ามาด้วยกัน เพราะความชั่วของตนแท้ ๆ จึงต้องมาทุกข์ยากถึงเพียงนี้

นางโมราถูกละทิ้งอยู่ในป่าตามลำพัง นางเดินทางเซซังเรื่อยไป ในที่สุดก็มาถึงฝั่งทะเลลึกแห่งหนึ่ง ทั้งหิวโหยและบอบช้ำไม่รู้จะเดินทางต่อไปแห่งไหน

กล่าวถึงพระอินทร์บนสวรรค์ เมื่อเกิดเหตุร้ายแก่จันทะโครบ พระองค์ทรงร่ำรอนพระทัยจึงเสด็จทิพยเนตรลงมายังโลกมนุษย์ ได้ทอดพระเนตรเห็นจันทะโครบสิ้นพระชนม์เพราะนางโมราใจชั่วมีจิตใจเพื่อแผ่แก่ชายไม่เลือกหน้า พระองค์จะต้องลงโทษนางให้เจ็บทรมานเสียก่อน แล้วจึงจะเสด็จไปช่วยจันทะโครบต่อไป

พระอินทร์แปลงองค์เป็นเหยี่ยว บินตรงไปยังฝั่งทะเลแห่งนั้น ทำเป็นจิกกินเนื้ออย่างล่อให้นางโมราเห็น นางโมราอดอยากมาหลายวัน จึงวิ่งวอนขอให้เหยี่ยวแบ่งเนื้อให้ตนบ้าง เหยี่ยวเสแสร้งแกล้งเหยี่ยวพาราสนาง นางโมราก็ทำมารยาและทอมนโมตรให้ ไม่คิดว่าตนเป็นมนุษย์แต่เหยี่ยวเป็นสัตว์ พระอินทร์จึงตรัสประจานนางโมราว่า

มีใจแพศยาไม่เลือกมนุษย์หรือสัตว์ แล้วทรงสาปนางเป็นชะนี สัน
คำสาปนางโมราก็กลายเป็นชะนีไปทันที ไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่ หมด
ความอาย จำภาษาคนได้ก็กลับกลายกลับคลา แต่จำบาปของตนที่ฆ่า
พ่อได้ เวลาพระอาทิตย์ทอแสงเป็นสีแดง ก็คิดว่าป็นเลือดของพ่อ จึง
ส่งเสียงร้องเรียกพ่อ ๆ ๆ ห้อยโหนไปตามกิ่งไม้ และได้ค้างเป็นพ่อ
เหี่ยวหากินอยู่ในป่านั้น

จึงเป็นเรื่องทำให้กล่าวกันว่า ชะนีมีแต่ตัวเมีย ไม่มีตัวผู้ เหตุ
เพราะนางโมราหญิงชั่วได้ทำบาปไว้ และถูกสาปแต่ครั้งนั้นมา

เมื่อลงโทษนางโมราแล้ว พระอินทร์ก็เสด็จไปแก้ไขจันตะ-
 โครบ ทรงใช้น้ำมนต์โลมทาจันตะโครบจนทั่วองค์ แล้วเสกมนตร์
 ทิพย์ซ้ำ ไม่นานนักจันตะโครบก็ฟื้น พระอินทร์ทรงปลอมโยนให้คิด
 เสียวว่าเป็นกรรมแต่ชาติก่อน จึงเกิดเหตุร้ายแรงขึ้น และทรงเล่าเหตุ-
 การณ์ที่เกิดขึ้นกับนางโมรา ตั้งแต่ตกเป็นเมียโจร จนถึงพระองค์สถาปนา
 เป็นพระนี้ จันตะโครบทรงทราบดังนั้นแล้วก็หายแค้น พระอินทร์ทรง
 สั่งสอนให้จดจำเหตุการณ์ครั้งนั้นไว้เป็นบทเรียน การรักอิสตรีจน

ลุ่มหลงอาจทำให้เกิดอันตราย และบางที่ยังจะต้องอับอายขายหน้าคน
ทั่วไปด้วย

พระอินทร์ทรงชี้ทางให้จันทะโครบเดินทางไปที่ทิศเหนือ ระหว่าง
ทางจะได้พบคู่ครอง มีชื่อว่า มุจลินท์ นางเป็นธิดาของท้าวภูษงค์
พญานาคผู้ครองเมืองบาดาล มารดาของนางคือ นางกนิรี ท้าวภูษงค์
มิได้พาธิดาไปอยู่เมืองบาดาลด้วย หากแต่ให้อยู่ในถ้ำแห่งหนึ่งในป่า
แล้วเสกยักษ์พยนต์ตัวสูงใหญ่เทียมเมฆไว้คอยเฝ้าอยู่ที่ปากถ้ำ ใคร
เป็นคู่ครองของนางมุจลินท์ก็จะฆ่ายักษ์พยนต์ได้ จากนั้นพระอินทร์
ก็เสด็จกลับวิมาน

จันทะโครบสะพายธนูและถือพระขรรค์ เสด็จไปทางทิศเหนือ
ทรงเดินทางเรื่อยไปจนล่วงเข้าวันที่เจ็ด จึงเสด็จมาถึงป่าใหญ่อีกแห่ง
หนึ่ง ซึ่งเป็นเขตอยู่ในอำนาจของท้าวภูษงค์ จันทะโครบทรงมุ่งเดิน
ทางเข้าหาเนินเขา เพราะพระอินทร์ทรงทำนายไว้แล้วว่าพระองค์จะ
ได้พบเนื้อคู่ในถ้ำ พวกนาคทหารด่านของท้าวภูษงค์ซึ่งลาดตระเวนอยู่
แถวนั้น เห็นจันทะโครบเข้ามาในเขตแดนของตนก็โกรธ นัยน์ตาลุก
แดงดังแสงไฟ พากันแผ่พังพานเลื่อยรุดตรงเข้ามา

จันทะโครบเตรียมต่อสู้ ทรง้างธนูพร้อมกับระลึกถึงพระฤษี
ซึ่งให้ธนูแก่พระองค์ ขอให้มาช่วย แล้วยิงธนูไปทันที ลูกธนูกลาย
เป็นครุฑบินอลาเข้าไล่ฆ่าฝูงนาค เสียงดังสะท้อนสะเทือนลั่นป่าไป
หมด ฝูงนาคสู้ไม่ได้ก็เลื้อยหนีไปบาดาลจนหมดสิ้น แล้วครุฑก็กลับ
คืนเป็นลูกธนูกลับเข้าแกลงดังเดิม

จันทะโครบเดินทางต่อไป ไม่ช้าก็ถึงภูเขาสูงหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่
ของนางมุจลินท์ เขาสูงงามมาก หินเป็นประกายสีเหลืองระยิบระยับ

ก่อนเมฆ ที่เชิงเขา มีสระโบกขรณี มีดอกไม้เน่านานชนิดขึ้นอยู่เต็ม
ออกดอกบานไสวส่งกลิ่นหอมตลบอบอวล และยังมีไม้ผลออกลูกตก
เป็นพวงระย้า

จันทะโครบทรงชมธรรมชาติอย่างเพลิดเพลิน จนเสด็จมาถึง
หน้าถ้ำ ก็ทอดพระเนตรเห็นยักษ์พยนต์ขึ้นจึงกำเฝ้าหน้าถ้ำอยู่ ตัวสูง
เท่าภูเขา รูปร่างหน้าตาน่าเกลียดน่ากลัวยิ่งนัก เชื้อขาวสองข้างใหญ่โต
ราวกับงาช้าง พอดียักษ์พยนต์ก็มองเห็นจันทะโครบเข้าเหมือนกัน
มันทำท่าทางโกรธเกรี้ยวเหวี่ยงฟัน กลอกตาไปมา แล้วคำรามเสียงดัง
ก้องป่า กวาดแกว่งอาวุธทั้งสองมือ ตรงเข้ามาหมายจะจับจันทะโครบ

จันทะโครบหาवादกลัวไม่ ทรงคอยที่อยู่ ครั้นได้โอกาสก็
ตีด้วยคันธนู ถูกห้วยยักษ์เข้าพอดี ห้วยยักษ์หลุดกระเด็นกลงไป แต่
นำประหลาดอะไรเช่นนั้น ยักษ์พยนต์ไม่ตาย ลูกขึ้นมาสู้ได้อีก จันทะ-
โครบกับยักษ์พยนต์สู้กันอุตลุด เสียงดังสนั่นไปทั่วทั้งป่า ฝุ่นฟุ้งตลบ
ไปหมด ยักษ์พยนต์เอาจระบองตีจันทะโครบ แต่พระองค์หลบทัน
อย่างหวุดหวิด ทรงหันมายิงยักษ์พยนต์ด้วยธนู แล้วยังเอาพระขรรค์
ฟันซ้ำลงไปอีก แต่ยักษ์ก็ยังไม่ตาย แม้จันทะโครบจะยิงยักษ์พยนต์
จนตัวพ่นไปทั่ว แต่มันก็ยังลุกขึ้นมาได้อีก

จันทะโครบแทบจะหมดปัญญา พอดีทรงระลึกถึงคำตรัสของ
พระอินทร์ขึ้นมาได้ จึงทรงยกธนูขึ้นอธิษฐานว่า หากพระองค์เป็นคู่-
ครองของนางมุลินท์จริงแล้ว ขอให้พระอินทร์กับพระฤๅษีช่วยพระ-
องค์ฆ่ายักษ์พยนต์ด้วยเถิด พออธิษฐานจบ ก็ยิงธนูออกไป ลูกธนู
กลายเป็นไฟเข้าล้อมไล่ยักษ์พยนต์ ยักษ์พยนต์เลยสิ้นฤทธิ์ กลับ
กลายเป็นหลุมกองอยู่ตรงนั้นเอง

จันทะโครบเสด็จเข้าไปภายในถ้ำ พอแลเห็นกัทรงตะลึง เพราะถ้ำสวยงามมาก ผนังถ้ำเป็นหินสวยงาม ส่องแสงแวววาวราว แก้วมณี เพดานถ้ำมีหินย้อยระยิบระยับจับตา มองดูเหมือนหยดน้ำใส และยังมีแท่งหินรูปร่างคล้ายสิงห์ ครุฑ และหงส์เรียงรายเป็นประกายอยู่ทั่วไป เหมือนกับมนุษย์มาปั้นแต่งไว้ ลึกเข้าไปภายในมีแผ่นหินเป็นชั้นเป็นหลืบ ภายในถ้ำมีห้องคูหามากมายหลายสี ห้องสีแดงก็แดงเหมือนน้ำครั่ง ห้องสีเขียวก็เขียวเข้ม ห้องสีขาวก็ขาวกระจ่าง ห้องสีเหลืองก็เหลืองราวกับทองคำ แสงสีต่างๆ แข่งกันส่องประกายวาววามสว่างไสวจนไม่รู้เวลากลางวันหรือกลางคืน จันทะโครบเพลินชมถ้ำเรื่อยไป

ในห้องคูหาหนึ่ง นางมูจลินท์ ธิดาท้าวภูษงค์ กำลังนั่งร้อยมาลัยอยู่อย่างเพลิดเพลิน จนเมื่อจันทะโครบเสด็จไปถึง ก็ไม่รู้สึกรู้สีก่อนที่จันทะโครบทอดพระเนตรเห็นนางกัทรงตะลึง ช่างงามอะไรเช่นนั้น ไม่เคยพบหญิงใดงามถึงเพียงนี้เลย จันทะโครบเสด็จเข้าไปทักทาย นางมูจลินท์ตกพระทัยยิ่งนัก ที่จู่ๆ ก็มีชายหนุ่มเข้ามาถึงในถ้ำ จันทะโครบจึงปลอมโยนนาง และชี้แจงว่า พระอินทร์เป็นผู้บอกให้นางและพระองค์เป็นเนื้อคู่กัน ทั้งยังทรงบอกหนทางให้พระองค์เสด็จมา หากพระองค์มิใช่เนื้อคู่ของนางแล้ว ที่ไหนจะสามารถฆ่ายักษ์พยนต์ และเข้ามาถึงในถ้ำนี้ได้ นางมูจลินท์ทรงบ่ายเบี่ยงจะให้จันทะโครบไปสว่ขอต่อพระบิดา จันทะโครบจึงทรงหว่านล้อมว่า การที่พระองค์สามารถสังหารยักษ์พยนต์ของพระบิดานางได้ก็เท่ากับพระบิดาได้ยกนางให้แก่พระองค์แล้ว เพราะพระบิดาของนางได้ทรงอธิษฐานไว้ว่า ผู้ที่สามารถสังหารยักษ์พยนต์ได้เท่านั้นคือเนื้อคู่ของนาง

ในที่สุดนางมุจลินท์ก็พระทัยอ่อน และทรงเห็นจริงตามคำตรัสของจันทะโครบ จันทะโครบจึงประทับอยู่กับนางมุจลินท์ที่ถ้ำทิพย์นั้นเรื่อยมา

เวลาผ่านไปได้สัปดาห์ นางมุจลินท์ก็ทรงครรภ์ จันทะโครบเกรงว่า เมื่อถึงกำหนดคลอด ชายจะได้รับความลำบาก เพราะอยู่กันแต่ลำพังสององค์ในป่าเท่านั้น จึงตรัสชวนชายาเสด็จกลับบ้านเมืองของพระองค์ นางมุจลินท์อาลัยถ้ำที่อาศัยและคิดถึงพระบิดามาก แต่ก็จำเป็นต้องตามเสด็จพระสวามี

ทั้งสององค์ จันทะโครบและนางมุจลินท์ เดินทางรอนแรมมาในป่า วันหนึ่งหลังจากที่เดินทางมาพักใหญ่ ก็ชวนกันประทับพักเหนื่อยอยู่ในที่ร่มแห่งหนึ่ง เป็นที่น่าสบาย มีลมพัดโชยเบา ๆ ทั้งสององค์ก็เลิขบรรทมหลับไป

ในป่าแห่งนั้น เป็นที่อาศัยของนางยักษ์หม้ายคนหนึ่ง วันนั้นนางยักษ์ออกป่าหาอาหาร เที้ยวจับเนื้อกินเรื่อยมา จนมาพบจันทะโครบและชายาบรรทมหลับอยู่ข้างเนินเขา

นางยักษ์หัวเราะดีใจเหมือนได้แก้ว หมอบเมียงมองดูทั้งสององค์ นางร้ายมนตรีให้เกิดลมพัดไปทางจันทะโครบและนางมุจลินท์แล้วโปรยยาให้ปลิวไปต้ององค์ ทำให้ทั้งสององค์หลับไหลไม่ได้สติ แม้นางยักษ์จะทอดลงกระแทบตีนจนป่าต้นสะเทือน ก็ไม่รู้สติองค์นางยักษ์จึงขยับย่อเข้าไปใกล้ เห็นจันทะโครบรูปร่างก็ชอบใจรักใคร่ ตรงเข้าผลักนางมุจลินท์ออกไปห่าง แล้วนางเข้ามานอนแทนที่

แต่แล้วก็คิดขึ้นมาได้ว่าหากจันทะโครบต้นบรรทม เห็นนางเป็นยักษ์น่าเกลียด ก็คงตกพระทัย นางจะต้องปลอมตัวให้เหมือนนางมูจลินท์จึงจะสมอุบาย

นางยักษ์กลายมนตรีให้นางมูจลินท์ตื่นขึ้น แล้วตรงเข้าตบตีถีบนางอย่างดุร้าย นางมูจลินท์ตกพระทัยตัวสั่นขวัญหาย ทรงอ้อนวอนขอร้องไม่ให้ทำร้ายนาง แต่ไม่เกิดผล นางยักษ์ร้ายกลับขู่ตะคอกนาง บังคับถามเรื่องราวต่าง ๆ นางมูจลินท์จึงทรงเล่าเรื่องราวของนางและพระสวามีให้นางยักษ์ฟังโดยละเอียด และทรงขอร้องนางยักษ์ให้

สงสารนางและลูกในท้อง นางยักษ์ยิ่งโมโหโกรธาว่านางต่างๆ และ
 ตีนางด้วยกระบอง มีไขที่นางมูจลินท์จะกันแสงอ่อนวอน นางยักษ์
 ก็ไม่สงสาร กลับจับนางมูจลินท์ฟาดลงกับพื้นหวังจะให้ตาย แต่
 เคะบุญลูกในครรภ์ของนางช่วยไว้ จึงเพียงแต่สลบไป

นางยักษ์พิศดูรูปร่างหน้าตาของนางมูจลินท์อยู่ครู่หนึ่ง ก็ร้าย
 มนตร์แปลงร่างให้เหมือนกันไม่ผิดเพี้ยน เสร็จแล้วนางยักษ์ก็คว่ำร่าง
 นางมูจลินท์ ซึ่งตนคิดว่าตายแล้ว ขว้างไปสุดกำลัง กะให้ตกทะเลไป
 โดยหวังจะให้เป้นเหยื่อปลา จากนั้นนางยักษ์แปลงก็เข้าไปนอนเคียง
 ข้างจันทร์โครบและกลายมนตร์สะกด

ขณะที่จันทร์โครบบรรทมหลับอยู่ ทรงสุบินไปว่า นกอินทรี
 บินมาเฉี่ยวเอาขาไป ทำให้พระองค์ตกพระทัยตื่นขึ้น ทรงหันมา
 ปลุกชายา แต่พระองค์ก็ต้องแปลกพระทัยที่ได้กลิ่นกายนางผดแปลก
 ไป ทั้งผิวเนื้อของนางที่เคยอ่อนละมุน ก็กลับแข็งกระด้าง แต่กรั้น
 พิศดูรูปทรงนาง ก็งามเหมือนอย่างเดิม จึงทรงคิดว่า เห็นจะเป็น
 เพราะนางมูจลินท์ต้องตากแดดตากลมเดินทางเหน็ดเหนื่อย ส่วนนาง
 ยักษ์แปลงแสร้งทำเป็นเพิ่งตื่น ลูกขึ้นกราบจันทร์โครบ แล้วทำเป็น
 ขี้มึนเข้มน้ำแอบอิงพระองค์

ในที่ใกล้ ๆ กันนั้น มีนกสาธิตาสองตัวผัวเมีย ได้เห็นเหตุ-
 การที่นางยักษ์ทำต่อนางมูจลินท์ทุกอย่าง จึงแกล้งพูดจากันกระทบ
 นางยักษ์ นางนกแกล้งตัดพ้อพ่อนกว่า เกิดเป็นผู้หญิงนั้นลำบาก
 เหลือเกิน รักผัวสุดติดตามมาจนตัวตาย แต่ผัวกลับสบายอกสบายใจ
 ข้างพ่อนกก็แก้ว่า ก็มันทำเหมือนเมียเก่าไปทุกอย่าง ใครจะไป

สงสัยแล้วว่าเป็นกลมารยา นางยักษ์ได้ขึ้นเข้าก็โกรธจัด แผลเสียงตะโกนไล่นกคังก้องไปทั้งป่า

จันทะโครบทรงได้ยินคำพูดของนกทั้งสองเช่นเดียวกัน ก็เลี้ยวพระทัย ชิงทรงนึกถึงสุบินประหลาด เหมือนเป็นลางว่าจะเกิดเหตุร้ายก็ชิงทรงสงสัย และตามปรกตินางมูจลินท์ไม่เคยส่งเสียงดังเช่นนั้นมาก่อนเลย นางเคยชอบฟังเสียงนก แต่คราวนี้เหตุไรจึงเปลี่ยนไป ฟังนกพูดแก่นักกลับโกรธเกรี้ยว เมื่อพระองค์ตรัสถามนางยักษ์แปลงก็แสวงตอบว่า นางเจ็บท้อง ได้ยินเสียงนกจึงรำคาญ

จันทะโครบยังไม่สิ้นระแวงแคลงพระทัย ทรงพินิจพิเคราะห์ ขยายให้ละเอียดขึ้น ก็พอจะสังเกตได้ว่า จริตกิจของนางผิดแปลกไปบ้าง แต่พระองค์ไม่มีสิ่งใดจะพิสูจน์ให้แจ้งชัดได้ ทรงคิดว่ามีอยู่หนทางเดียว ก็คือเสด็จกลับบ้านเมืองให้เร็วที่สุด แล้วให้ไพร่ทำนายก็จะรู้ว่าร้ายดีประการใด

จันทะโครบตรัสชวนชายเดินทางต่อไป ทรงแกล้งเดินทางข้ามเขา ผ่านหุบเหว และลำธารต่าง ๆ อย่างรวดเร็วไม่รีรอ นางยักษ์แปลงก็ไม่ขัดข้อง เดินตามจันทะโครบได้ทัน ๆ กัน ไม่แสดงว่าเหน็ดเหนื่อย จันทะโครบชิงทรงระแวงนางยิ่งขึ้น พระองค์ทรงรีบรุดเดินทางทั้งกลางวันและกลางคืน ประมาณเดือนครึ่งก็ถึงเมืองจักรพรรดิ

ชาวเมืองทั้งหญิงชายเห็นจันทะโครบเสด็จกลับมา ต่างยินดีให้ร้องต้อนรับอยู่อึงมี

จันทะโครบไม่รอช้า รีบพาซาหาเข้าวังไปเฝ้าพระชนกชนนี
ทันที กราบทูลให้ทรงทราบเรื่องราวแต่หนหลัง พระเจ้าพรหมทัต
ดีพระทัยมาก จะรับขวัญพระโอรสโดยให้ปกครองบ้านเมืองต่อไป มี
รับสั่งเรียกโหรให้มาทำนายพระโอรส ว่าจะครองบ้านเมืองได้ร่มเย็น
เป็นสุขประการใด อีกทั้งนางมุลินท์ซึ่งทรงครรภ์อยู่นั้นจะประสูติ
โอรสหรือธิดา

ถึงตอนนั้นความลับของนางยักษิณีแตก โหรผู้เฒ่าตรวจดวง
ชะตาอย่างถี่ถ้วน ก็รู้ว่าเป็นยักษิณี จึงกราบทูลไปตามจริง นางยักษิณี
เห็นอุบายของตนไม่เป็นผลสำเร็จ ก็โกรธแค้นมาก กลับร่างเป็นยักษิณี
ดังเดิม กวาดแกว่งกระบอง สองตาลูกแดง แผลเสียงร้องกึกก้องไปทั้ง
ปราสาท พระเจ้าพรหมทัต พระมเหสี สาวสรวงำนลใน และโหรต่าง
ลุกว้างหนีกันจ้าละหวั่น จันทะโครบแค้นพระทัยยิ่งนัก ทรงถลันเข้า
สกัดนางยักษิณีไว้ นางยักษิณีโถมเข้ามาหมายจะจับพระองค์พาไปอยู่กับ
นางในป่า จันทะโครบทรงตีด้วยคันธนูจนนางยักษิณีชวนเซไป ทรงเข้า
ตีซ้ำอีก อำนาจของธนูทำให้นางยักษิณีไม่อาจจะสู้ต่อไปได้ ด้วย
ความรักตัวกลัวตาย นางยักษิณีรำมนตร์ให้เกิดเป็นเมฆหมอกมืดครึ้ม
ไปทั้งปราสาท แล้วเล็ดลอดหลบหนีเข้าป่าไป

เมื่อนางยักษิณีไปแล้ว เมฆหมอกมืดครึ้มก็พลันหาย กลับสว่าง
ดังเดิม จันทะโครบทรงห่วงใยซาหายมาก จึงทูลลาพระบิดามารดาไป
ตามหานาง พระเจ้าพรหมทัตจะให้กองทัพขติดตามไปด้วย แต่
จันทะโครบทรงทัดทานไว้ เพราะเกรงไพร่พลจะลำบาก ทรงขอแต่
เพียงสัฟเฉียงของพระองค์ตามเสด็จด้วยเท่านั้น

จันทะโครบทรงติดตามหานางมุลินท์ไปทุกหนทุกแห่งเป็น
เวลาช้านาน แต่หาได้พบนางไม่

เมื่อนางมุจลินท์ถูกนางยักษ์ขว้างตกทะเลไปนั้น พระสมุทรซึ่งเป็นเทวดาประจำอยู่ในท้องทะเล ได้นิมิตองค์เป็นสวาคุดขึ้นมารับร่างของนางไว้ แล้วค่อยๆ พานางมุจลินท์ลอยไป จนมาถึงปล่องช่องทางที่จะลงสู่เมืองบาดาลของท้าวฤๅษณ์ ซึ่งเป็นพระบิดาของนาง

วันนั้นท้าวฤๅษณ์เกิดเร่าร้อนพระทัย ประทับอยู่ไม่เป็นสุข จึงตรัสชวนเหล่านาคบริวารออกจากเมืองบาดาล ไปสรงน้ำเล่นเพื่อให้สบายพระทัย ขณะที่ท้าวฤๅษณ์ทรงเพลิดเพลินอยู่นั้น ก็ทอดพระเนตร

เห็นสวดยกล้อเข้ามา กลืนได้ช่วยส่งให้ลอยมาตรงพระพักตร์ ท้าว
 ภูษงค์ทรงพิศดูอยู่ครู่หนึ่ง ก็จำได้ว่าเป็นพระธิดา จึงตรงเข้าอุ้มนาง
 พานมาริมฝั่ง เห็นนางนอนแน่นิ่ง ซ้ำตามร่างกายยังมีร้วยรอยถูก
 ทุบตีบอบช้ำ ก็เข้าพระทัยว่านางตายเสียแล้ว จึงเสียดพระทัยจนหมดสติ

เหล่าบริวารนาถทั้งหลายต่างช่วยกันแก้ไขจนฟื้นขึ้นทั้งสององค์
 ท้าวภูษงค์ทอดพระเนตรเห็นพระธิดายังไม่ตายก็ดีพระทัย นางมุจลินท์
 กราบทูลพระบิดาถึงเรื่องราวของนาง แล้วกันแสงห่อหุ้มพระสวามี
 ท้าวภูษงค์ทรงพลอบโยนพระธิดาว่า หากจันทะโครบยังมีพระชนม์อยู่
 ก็คงจะติดตามมาพบกันสักวันหนึ่งจนได้ แต่เวลานี้พระองค์ทรงจน
 ปัญญา ไม่รู้จะไปติดตามหาจันทะโครบแห่งใด

ท้าวภูษงค์ทรงพาพระธิดาเสด็จมาประทับยังเมืองบาดาล รับ
 สั่งให้โหรทำนายอนาคตพระธิดา โหรกราบทูลว่า พระธิดาจะได้พบ
 พระสวามีแน่นอน และจะประสูติพระโอรสซึ่งมีบุญญาธิการเหนือคน
 ทั้งหลาย ท้าวภูษงค์ดีพระทัยขึ้นนัก โปรดให้จัดงานพิธีรับขวัญพระ
 ธิดา มังฆมนมหรสพครึกครื้นทั้งเมืองบาดาลเป็นเวลาถึงเจ็ดวัน ทรง
 จัดปราสาทที่ประทับให้ พร้อมทั้งประทานสาวสรงกำลัในไว้คอย
 รับใช้

นางมุจลินท์ประทับอยู่เมืองบาดาลจะมีความสุขก็หาไม่ นาง
 เฝ้าแต่คิดถึงพระสวามีทุกคำเข้า จนเวลาผ่านไปเจ็ดเดือน นางก็
 ประสูติพระโอรส พนักงานชาวที่ประโคนแตรสังข์รับขวัญพระกุมาร
 ท้าวภูษงค์ทรงรักใคร่พระนัดดาสุดสวาทขาดใจ ประทานนามว่า จัน-
 ทะวงศ์ โปรดให้พี่เลี้ยงนางนมคอยอุ้มชูดูแลพระกุมาร พระองค์เอง
 เสด็จมาเยี่ยมมนัดาทุกเช้าเย็น

ยิ่งพระกุมารเจริญพระชันษา ยิ่งละม้ายคล้ายพระบิดา ทำให้นางมูจลินท์ยิ่งเศร้าโศกคิดถึงพระสวามี เมื่อจันทะวงศ์มีพระชนม์ได้เจ็ดพรรษา ท้าวภูซงก์ทรงจัดลูกนาคมีฤทธิ์จํานวนห้าร้อยคนให้เป็นมหาดเล็กของนั้ดดา และยังโปรดแต่งตั้งพระกุมารพรหมินทร์และพิณสุวรรณ ซึ่งเป็นพระญาติพระวงศ์ ทั้งมีฤทธิ์มีเดช ให้เป็นพระพี่เลี้ยง ทรงสั่งสอนเวทมนตร์คาถาต่าง ๆ ให้จันทะวงศ์จนเก่งกล้า และประทานธนูวิเศษให้เป็นอาวุธคู่พระหัตถ์

จันทะวงศ์เจริญวัยขึ้นเป็นลำดับ ทรงเล่นชุกชวนสนุกสนาน แวดล้อมด้วยบรรดามหาดเล็กลูกนาคทั้งหลาย มีแต่ความเพลิดเพลินตลอดเวลา

วันหนึ่งจันทะวงศ์ทูลลาพระอัยกาไปประพาสป่า พร้อมด้วยพรหมินทร์ พินสุวรรณ และมหาดเล็กบริวารทั้งหลาย ท้าวภูซงก์ทรงอนุญาตและสั่งนั้ดดาให้รีบเสด็จกลับก่อนค่ำ จันทะวงศ์และพระพี่เลี้ยง ตลอดจนเหล่าบริวาร พวกกันแทรกพันท้นเข้ามา เที่ยวเล่นอยู่ในป่า ชมนกชมไม้ นานาชนิดอย่างเพลิดเพลิน และเล่นสนุกสนานกันเต็มที่ ประเดี๋ยวก็ชวนกันไล่จับสัตว์ต่าง ๆ มาขี้ว้างไล่กัน ประเดี๋ยวก็ชวนกันเล่นซ่อนหา ส่งเสียงหัวเราะเจียวจ้าลั่นไปทั้งป่า

ขณะที่จันทะวงศ์ พระพี่เลี้ยงและเหล่าบริวารทั้งหลาย กำลังส่งเสียงเอะอะตามประสาเด็กอยู่นั้น มียักษ์ตนหนึ่งชื่อ ดิงษกัมม์ อาศัยอยู่ที่เขาจักรโกณูจี้ เหาะผ่านมาเห็นเด็กเล็กมากมายกำลังเล่นกันอยู่ในป่าอย่างกึกกัก ล้วนแต่รู้นราวคราวเดียวกัน ไม่เห็นมีผู้ใหญ่มาด้วย น่าจับกินเล่นให้เขินใจเสียจริง ๆ ดิงษกัมม์กระหิ้มใจมาก จึงเหาะลงท่ามกลางเด็กทั้งหลาย แล้วทำเดินโขงเย่งตัวสูงใหญ่เหมือนขุนเขา

จันทะวงศ์กำลังควบกระหิงป่าเล่นอยู่ ทอดพระเนตรเห็นเข้า ก็ทรงชักให้บรรดาหาดเล็กดู ตรัสว่า ดูเนาะ ตัวอะไรใครรูปร่างใหญ่โตดีจริง มีเขี้ยวมีงาเสียด้วย แล้วจันทะวงศ์และเหล่าบริวาร ก็พากันหัวเราะขันรูปร่างหน้าตาของดิงขำกัม ดิงขำกัมเห็นจันทะวงศ์ หน้าตาสวยงามน่ารัก ยิ่งดูยิ่งน่ารัก น้ำลายจะหกเสียให้ได้ จึงตรงเข้าไปหมายจะจับกินก่อนคนอื่น พวกเสนาบริวารนาเด็กเล็กทั้งหลายพากันเอาไม้มาไล่ เรียกดิงขำกัมว่า อ้ายตัวโต เข้ามาใกล้พระโอรสไม่ได้นะ ต้องถอยออกไป แล้วหมอบลงเสีย ต่างรุมกันถามดิงขำกัมว่า รูปร่างหน้าตาอย่างนี้เรียกว่าตัวอะไร ใหญ่โตดี ชอบเล่นสักหน่อยจะได้ไหม

ดิงขำกัมได้ฟังเกิดโมโหฉุนเฉียว แผลเสียงคำรามอย่างสามขุม เข้าไปจะจับจันทะวงศ์ พระกุมารทรงตีด้วยคันธนูคู่พระหัตถ์ ถูกดิงขำกัมเสียงดังผิงๆ ยักษ์ร้ายถึงกับล้มลง แต่ก็ลุกขึ้นมาจะต่อสู้อีก แลเมชักกระบองออกมาคอยรับ พวกเด็กๆ เข้าล้อมหน้าล้อมหลังวิ่งดูกันเกรียวกราวลั่นไปทั้งป่า ดิงขำกัมคว้าได้เด็กก็จับฟาดหวังจะให้ตาย พวกมหาดเล็กเด็กนาคทั้งหลายเลยกลับคืนร่างเป็นนาค ลำแดงฤทธิ์เลื่อยไล่ดิงขำกัม แต่ละตัวตอลูกแดง จะฟันพิษใส่ยักษ์ให้ตาย ทันทีนั้นจันทะวงศ์ทรงยิงธนูออกไปถูกอกดิงขำกัม ยักษ์ร้ายเจ็บปวดแทบจะสิ้นชีวิต แต่ยังสามารรถเรียกกำลังใจรำมนตร์ทำให้ลูกธนูหลุดจากอกได้ แล้วรีบจะเหาะหนี แต่พรหมินทร์และพิณสุวรรณรีบเลื่อยไล่เอาหางรวบรัดดิงขำกัมไว้ได้เสียก่อน ดิงขำกัมหมดท่าได้แต่นอนด้นอยู่ไปมา ร้องขอโทษจันทะวงศ์ ขอให้ไว้ชีวิต และสัญญาว่าจะยอมเป็นข้าไปจนตาย จันทะวงศ์ตรัสสั่งให้พระพี่เลี้ยงปล่อยยักษ์เสีย แล้วทรงชักไขว้รูปร่างหน้าตาเช่นดิงขำกัมนี้เรียกว่าอะไร ดิงขำกัมกราบ-

ทูลว่าตนเป็นยักษ์ จันทวงศ์ดีพระทัยที่รู้จักยักษ์ว่ารูปร่างหน้าตาเป็น
เช่นนี้ เพราะทรงเคยได้ยินพวกผู้ใหญ่พูดกันถึงเรื่องยักษ์ แต่พระองค์
ยังไม่เคยเห็นสักที เมื่อถึงขำก็ได้ทราบว่จันทวงศ์เป็นใหญ่อยู่ใน
บาดาลก็ขำแตรง ออกปากถวายลูกชายของตนชื่อ กาละวรุ ให้เป็นข้า
รับใช้จันทวงศ์ด้วย จันทวงศ์จึงเร่งให้ถึงขำไปตามลูกชายมา
จะได้เป็นเพื่อนเล่นกับลูกของพระองค์เร็ว ๆ

ถึงขำมารับเหาะกลับไปที่อยู่ของตน เล่าเรื่องราวให้เมียและ
ลูกฟัง แล้วชวนลูกชายเหาะกลับมาเฝ้าจันทวงศ์อย่างรีบด่วน พร้อม
ทั้งถวายดวงแก้ววิเศษแก่จันทวงศ์ด้วย ดวงแก้วนี้ช่วยให้เหาะเหิน
เดินอากาศได้ดังใจนึก ถึงขำก็กราบทูลฝากฝังลูกชาย หากทำอะไร
ผิดพลาดไปบ้างก็ขอให้ทรงอภัยให้ เพราะกาละวรุก็ยังเด็กอยู่ ส่วน
ตนนั้นพร้อมจะมาเฝ้าเสมอ หากจันทวงศ์ต้องประสงค์ จากนั้น
ถึงขำก็ทูลลากลับไป

จันทวงศ์ทรงเห่ดวงแก้ว ก็ทดลองฤทธิ์อำนาจของดวงแก้ว
เล่น ทรงถือดวงแก้วไว้แล้วเห่เหาะไล่จับนกเล่นอย่างสนุกสนาน
มีกาละวรุเหาะตามหลัง ผุ่่นาคเด็กอื่น ๆ ได้แต่นั่งเหงาหน้าดู
กันสลดอน เพราะเหาะไม่เป็น จันทวงศ์และบริวารเล่นชุกชอนอยู่
ในป่าจนเวลาใกล้ค่ำ ก็ชวนกันแทรกพื้่นากลับเมืองบาดาล

ขอย้อนกล่าวถึงจันทะโครบ ยังคงเฝ้าติดตามหานางมูจลินท์
มีพระพลียงทั้งสี่เป็นเพื่อน แม้จะยังไม่พบชายา จันทะโครบก็หา
บ่ท้อไม่

วันหนึ่งเสด็จมาถึงถ้ำที่เคยประทับร่วมกับชายา ยิ่งทอดพระ-
เนตรเห็นถ้ำ ก็ยิ่งทรงคิดถึงความหลัง จันทะโครบยิ่งทรงเศร้าโศกจน

ไม่อาจรับพระทัยได้ ถึงกับสลบไป เมื่อฟื้นขึ้นพระองค์ทรงระลึกถึงพระฤๅซึ่งเป็นพระอาจารย์ขึ้นมาได้ ว่าเป็นผู้มีฤทธิ์ รู้เวทมนตร์คาถา อาจจะมีข่าวคราวของชาชา จึงชวนพระพี่เลี้ยงเดินทางไปหา

แม้ธรรมชาติป่าเขาจะสวยงาม มีดอกไม้ นานาชนิด มีนกน่ารักต่าง ๆ แต่จันทะโครบก็ไม่วายโศกเศร้า ในที่สุดก็เสด็จถึงอาศรมของพระฤๅ จันทะโครบตรงเข้าไปกราบ แล้วก้มแส ทรงแเล่เรื่องราวของพระองค์ให้พระฤๅฟังจนหมดสิ้น พระฤๅเข้าเฝ้าทูลทูลรู้เรื่องราวโดยตลอด จึงบอกจันทะโครบให้ทรงทราบ ว่า นางมุจลินท์นั้นอยู่เมืองบาดาล ประสูติพระโอรสแล้ว พระฤๅปลอบโยนจันทะโครบให้กลายวิตกและชี้ทางให้เสด็จติดตามไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ก็จะได้พบชาชาและโอรสอย่างแน่นอน

จันทะโครบ และพระพี่เลี้ยง จึงเดินทางติดตามนางมุจลินท์ต่อไป แม้หนทางจะลำบากตรากตรำก็ไม่ทรงท้อถอย ตลอดทางก็ทรงบนบานขอให้เทวดาช่วยนำพระองค์ไปพบชาชา ทรงเดินทางติดตามหานางมุจลินท์เรื่อยไปไม่หยุดยั้ง จนที่สุดก็เสด็จมาถึงฝั่งทะเล ทรงตกลงพระทัยจะประทับพักแรมอยู่ในป่าริมฝั่งทะเลนั้น รอคอยจนกว่าจะได้พบชาชา เพราะจันทะโครบทรงมั่นพระทัยว่าจะได้พบชาชาที่แน่นอน ตามคำทำนายของพระฤๅ

ถึงคราวที่พ่อลูกจะได้พบกัน ในวันที่จันทะโครบเสด็จมาถึงฝั่งทะเล จันทะวงศ์ก็ทรงรู้สึกกระสับกระส่าย ร้อนพระทัยอยากจะเสด็จไปเที่ยวป่า ชมสังสารสัตว์ จึงทูลลาพระมารดาและพระอัยกา ขึ้นมายังเมืองมนุษย์ พรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวรุณ ตลอดจนมหาดเล็กทั้งหลายตามเสด็จพร้อมพรุ่ง แตรกฟันทาขึ้นมาจากบาดาล

จันทะวงศ์ทรงเล่นน้ำกับบรรดานาคบริวารอย่างสนุกสนาน นาคทั้งหลายก็ลึกลง เทียวเลื้อยปรูดปราด ฟาดหางจนน้ำแตกกระจาย เป็นฟองฟอย ส่งเสียงอึกทักกรึกโครม

จันทะวงศ์ทรงเล่นน้ำจนเบื่อ ก็นำเหล่าบริวารเข้าไปเที่ยวเล่นในป่า พวกนาคก็กลายร่างเป็นมนุษย์ตัวหน้ากัน ต่างชวนกันดูนก มินกกระทา นกกระลิง นกเขา เป็นต้น จันทะวงศ์ทอดพระเนตร เห็นนกตะกรุม หัวโล้นเล่นไม่มีผมสักเส้นเดียว พระองค์ไม่รู้จัก จึงตรัสถามพระพี่เลี้ยง พระพี่เลี้ยงช่วยกันทูลว่าเป็นนกตะกรุม ที่หัวล้านเพราะไปกินผี จึงเกิดร้อนรนขนร่วงหมด เลยกลายเป็นนกตะกรุมหัวโก้น จันทะวงศ์และฝูงนาคบริวารเที่ยววิ่งเล่นกันอยู่ในป่าสนุกสนานเป็นอันมาก

จันทะโครบประทับพักผ่อนอยู่ในป่าแห่งนั้น ไม่ไกลจากที่จันทะวงศ์และบริวารเล่นชุกชอนอยู่เท่าไรนัก เสียงเอะอะลั่นป่าทำให้พระองค์แปลกพระทัย จึงรับสั่งให้พระพี่เลี้ยงไปดู พระพี่เลี้ยงทั้งสี่ค่อย ๆ ตามเสียงเอะอะนั้นไป แอบแฝงเข้าไปดูจนใกล้ ก็เห็นจันทะวงศ์และเด็ก ๆ มากมายเล่นสนุกสนานกันอยู่ ทั้งยังมียักษ์ร่วมเล่นอยู่ด้วยตนหนึ่ง สำหรับจันทะวงศ์นั้น พระพี่เลี้ยงเห็นตรงกันว่า มีรูปร่างหน้าตาผิวพรรณคล้ายจันทะโครบมาก บางทีจะเป็นพระโอรส พระพี่เลี้ยงกลับมาทูลจันทะโครบทุกประการ

จันทะโครบรีบเสด็จไปแอบทอดพระเนตรบ้าง ได้เห็นจันทะวงศ์มีหน้าตาน่ารัก ผิวพรรณไม่ผิวนางมุจลินท์ ทรงมันพระทัยว่าเป็นโอรสของพระองค์ จึงเสด็จจากพุ่มไม้เข้าไปหาจันทะวงศ์ หมายจะได้ถามให้รู้ความ เหล่าเด็กนาคแปลงทั้งหลายเห็นมีคนเดินตรงเข้าไป

ใกล้เจ้านายของตน ไม่รู้จักหมอบเฝ้าทำความเคารพ ก็พากันวิ่งพร้อ
ออกมากันไว้ ร้องอะอะว่าจะเดินไปไหน เจ้านายประทับอยู่ทำไมจึง
ไม่หมอบคลาน

เทวดาตลพระทัยจันทะวงศ์ให้ทรงสงสารคนแปลกหน้า จึง
ตรัสห้ามบริวารว่า พวกเราย่าไปห้ามเขาเลย เขาจะไปไหนก็ให้เขา
ไป แล้วพระองค์ยังตรัสถามจันทะโครบว่า ลุงชื่ออะไรจ๊ะ จะไป
ข้างไหน เป็นเชื้อสายกษัตริย์หรือชาวบ้าน เล่าสู่กันให้รู้สักหน่อย
จันทะโครบตรัสว่า พระองค์ชื่อจันทะโครบ เป็นเชื้อสายกษัตริย์
พระกุมารเล่าเป็นใคร จันทะวงศ์ทูลตอบว่า ข้าชื่อจันทะวงศ์ พระ-
บิดาคือท้าวภูษงค์ เป็นเจ้าเป็นใหญ่อยู่เมืองบาดาลนะ พระมารดามี
นามว่ามูจลินท์ วันนั้นข้าแทรกดินแทรกน้ำมาเที่ยวเล่นในป่า และยัง
ทรงโอ้อวดด้วยว่า ข้านี้แหละเก่งนักละ กนตั้งพันตั้งหมื่นก็สู้ข้าไม่ได้

จันทะโครบได้ฟังดังนั้น ก็รู้แน่ว่าเป็นโอไรส จึงตรงเข้าสวม
กอดจันทะวงศ์ไว้ แล้วกันแสงด้วยความดีพระทัย ตรัสว่าเป็นบุญ
ของพ่อที่ได้มาเห็นหน้าลูก แต่ลูกไม่รู้จักพ่อ กลับไปคิดว่าดาเป็นพ่อ
แล้วทรงรำพันถึงเมื่อครั้งพระองค์พลัดพรากจากนางมูจลินท์

จันทะวงศ์ไม่ยอมเชื่อ ข้ายังกริ้วโกรธที่จันทะโครบมาอ้างว่า
เป็นสวามีของพระมารดา ทรงปล้ำจันทะโครบออกห่าง ประกาศจะ
ฆ่าจันทะโครบเสียให้จงได้ ทรงโง่กันชนูเกิดเสียงดังสนั่นหวั่นไหว
พวกนาคบริวารก็พากันกลับร่างเป็นนาคเต็มไปหมด และพลอยโกรธ
จันทะโครบด้วย ต่างสำแดงอิทธิฤทธิ์รุกกันเข้ามาจะทำร้าย

จันทะโครบทรงตั้งจิตอธิษฐานว่า หากพระกุมารเป็นโอไรสของ
นางมูจลินท์จริงแล้ว ขออย่าให้อาวุธทั้งหลายทำอันตรายพระองค์ได้
แล้วตรัสกับจันทะวงศ์ว่า หากไม่เชื่อถ้อยคำพ่อ ก็จงกลับไปถามแม่

ของลูก ให้แม่ขึ้นมาดู หากแม้ว่าไม่ใช่พ่อแล้ว ถ้ายังอยากสู้รบก็
 ค่อยว่ากันทีหลัง

จันทวงศ์ซึ่งฟังยิ่งแค้นพระทัย กระทั่งพระบาทเสียดังสนั่น
 หวันไหว ตรัสว่าจะเอาหัวจันทะโครบกลับไปถวายพระอัยกาให้ได้
 แล้วพระองค์ทรงยิงธนูไปทันที แต่แล้วจันทวงศ์ก็ตกตะลึงจังจัง
 ลูกธนูกลับกลายเป็นข้าวตอกดอกไม้ และรูปเทียน ไปบูชาจันทะโครบ
 พระองค์ยิ่งกริ้วจัด ทรงยิงซ้ำอีกถึงสามครั้ง ก็เป็นอย่างนั้นทั้งสาม
 ครั้ง เอ๊ะ! ยังไงกัน

จันทะโครบเห็นสมควรจึงถามฐานที่พี่พระทัย ทรงนำวธูของ
พระองค์บ้าง ปรากฏเสียงดังราวกับแผ่นดินไหว ครั้นยังออกไป ลูก
ธนูก็กลายเป็นขนมต่าง ๆ มากมาย มาล่ออยู่ตรงหน้าจันทะวงศ์

พรหมินทร์ พินธุวรรณ และกาละวุชชกเอะใจ ทำไมอาวุธ
ทั้งสองฝ่ายไม่ทำอะไรกัน จะต้องมีเงื่อนไขอะไรสักอย่าง จึงทูลห้าม
จันทะวงศ์ให้ทรงหยุดไว้ก่อน ควรจะยกไพร่พลกลับไปเฝ้าพระอัยกา
ชะดีชะร้าย จันทะโครบอาจจะเป็นพระญาติจริงก็ได้

จันทะวงศ์ขัดพระทัยยิ่งนัก ที่ไม้อาจจะสังหารฝ่ายตรงข้ามได้
จึงแสวงตรัสกับจันทะโครบว่า เป็นเพราะธนูของข้าเกิดบ่าบอขึ้นมา
หรือก ไม่ยังงั้นนะเธอ ตายไปนานแล้ว ตอนนั้นฝากไว้ก่อนเถอะ
เดี๋ยวจะไปตามพระอัยกามาปราบ

จันทะวงศ์กำชับให้บริวารนาคล้อมจันทะโครบไว้ อย่าให้หนี
รอดไปไหนเสียก่อน พวกนาคต่างกรุเกรียวกันรายล้อมไว้ ส่งเสียงขู่
ฟือ ๆ ขลุมนไปหมด แล้วจันทะวงศ์ก็ชวนพี่เลี้ยงทั้งสามกลับไป
บาตล

เมื่อจันทะวงศ์เสด็จกลับถึงตำหนักพระอัยกา ก็ตรงเข้าไปพบ
พระพักตร์กับพระเพลาพระอัยกา กันแสงสะอึกสะอื้น ตรัสอะไรไม่
ออกเพราะความแค้น ท้าวภูษงค์เห็นหน้าตาเอาแต่กันแสง ไม่พูดไม่จา
ก็ตกพระทัย ทรงอุ่มนัดตามากอดไว้ ปลอบว่า บอกตา ๆ ใครทำ
อะไรหลาน ตาจะไปฆ่ามัน จันทะวงศ์จึงกราบทูลเรื่องราวทั้งหมด
ท้าวภูษงค์ได้ทรงฟังก็แน่พระทัยว่า คงเป็นสวามีของพระธิดามาตาม
สมตามที่โหรเคยทำนายไว้ ทรงปลอบโยนจันทะวงศ์ให้หยุดกันแสง
แต่ยังไม่กล้าบอกความจริง เกรงนัดดาจะโกรธ

ท้าวภูษงค์พาจันทะวงศ์ไปหานางมุจลินท์ ทรงเล่าเรื่องราวทั้ง

สิ้นให้พระธิดาฟัง แล้วตรัสชวนพระธิดาขึ้นไปดูให้รู้แน่ ดังนั้นท้าว
ภูซังค์ นางมูจลินท์ และจันทะวงศ์ ก็เสด็จขึ้นจากบาดาล มีพระ-
ญาติพระวงศ์และเสนาอำมาตย์ทั้งหลายตามเสด็จพร้อมพรัง

จันทะวงศ์นำพระอัยกาและพระมารดาตรงไปที่เกิดเหตุ ฝูง
นาคมหาดเล็กยังล้อมจันทะโครบและพระพี่เลี้ยงอยู่อย่างแข็งขัน นาง
มูจลินท์ทอดพระเนตรเห็นพระสวามีก็ตื่นตันพระทัย วิ่งเข้าไปกอด
พระบาท กันแสงให้เจียนใจจะขาดจนสลบไป จันทะโครบได้พบ
ชายอย่างกะทันหัน ทรงตะลึง รู้สึกเหมือนชีวิตจะออกจากร่าง ก้ม
ลงประคองชายา แล้วเลยสลบไปอีกองค์หนึ่ง ท้าวภูซังค์และจันทะ-
วงศ์เข้ากอดสองกษัตริย์ไว้ พลอยกันแสงจนสลบไปด้วย เหล่าพระ-
ญาติ พระพี่เลี้ยง เสนาบริวารทั้งหลาย เห็นเจ้านายทรงแน่นิ่งไปเช่น
นั้น ก็เอาแต่ร้องไห้ พวกกันทุบอศตว์เองดังผางผิง แล้วเลยสลบไป
ด้วยกันทั้งหมด

ป่าทั้งป่าพลอยเงียบสงัดไปด้วย กิ่งไม้ใบไม้หยุดไหว พระพายุ
จึงช่วยพัดโชยกลิ่นหอมของดอกไม้มาต้อน ทำให้ทั้งหมดกลับฟื้นคืน
สติ ทั้งสองก็ต่างดีพระทัย ผลัดกันเล่าเรื่องราวทุกข์สุขเมื่อครั้งที่
พลัดพรากจากกันไปช้านาน เท้าพระชันษาของจันทะวงศ์

ท้าวภูซังค์เสด็จนำจันทะโครบ พระธิดา นัตตา และเหล่าผู้
ติดตามกลับบาดาล โปรดให้จัดงานพิธีรับขวัญจันทะโครบและพระ-
ธิดาอย่างใหญ่โต ตกแต่งประดับประดาบ้านเมืองสว่างไสว มีการ
ละเล่นรื่นเริงทั้งโขน ละคร เล่นกล กายกรรมต่าง ๆ มีการจุดดอก
ไม้ไฟสว่างไสว ประชาชนได้ฉลองกันครีครึ้นสนุกสนานทั้งกลางวัน
กลางคืน เป็นเวลาถึงเจ็ดวัน

มีธรรมเนียมอย่างหนึ่งของเมืองบาดาล ก็อนานหลาย ๆ ปี
 เหล่านาคทั้งหลายจะออกพนันพิชตัวพระนครศักดิ์ครั้งหนึ่ง พิชนาค
 ร้ายแรงนัก มนุษย์หรือแม้แต่เทวดาถูกเข้า จะต้องตายทันที และ
 บัดนี้ถึงกำหนดที่จะต้องพนันพิชกันอีก

ท้าวภูษงค์ทรงเป็นห้วงพระโอรส ธิดา และนัตดา ว่าจะต้อง
 ได้รับอันตราย จึงจำพระทัยมีรับสั่งให้จันทะโครบทรงพาชายาและ
 โอรสเสด็จกลับบ้านเมืองเสีย แม้พระองค์จะทรงอาลัยรักทั้งสามองค์

สักเพียงไร ก็สุดท้ายจะสิ้นให้ประทับอยู่ในเมืองบาดาลต่อไปได้ เพราะเป็นอันตรายใหญ่หลวงนัก

ท้าวภูษงค์รับสั่งให้เสนาจัดกองทัพเพื่อไปส่งเสด็จทั้งสามองค์ให้ถึงบ้านเมือง โปรดให้จัดราชรถใหญ่สองคัน คันหนึ่งสำหรับจันทะโครบและนางมุจลินท์ อีกคันหนึ่งสำหรับจันทะวงศ์และพี่เลี้ยงบรรดานาคทั้งหลายที่จะตามเสด็จไปกับกองทัพ ต่างแปลงกายเป็นมนุษย์ตัวหน้ากัน มีทั้งพลบัน พลเกาทัณฑ์ พลง้าว พลโล่ พลโตมร พลหอก และพลกริช จัดเป็นกองหน้า กองหลัง กองซ้าย และกองขวา เป็นกองทัพใหญ่มหึมา

กษัตริย์ทั้งสี่พระองค์ต่างกันแสงอาลัยรักกัน บรรดาพระญาติพระวงศ์ และชาวเมืองบาดาลทั้งหลายพร้อมใจกันมาส่งเสด็จคับคั่ง

รถทรงของจันทะโครบและนางมุจลินท์นำหน้า รถทรงของจันทะวงศ์และพี่เลี้ยงตามติดมาใกล้ๆ แห่ล้อมด้วยทหารนาคทั้งปวง แผ่นดินสะเทือนด้วยเสียงกองทัพ กษัตริย์ทั้งสามพระองค์ทรงเปล็ดเพลินชมธรรมชาติป่าเขาและสัตว์ต่าง ๆ ไปตลอดทาง ทำให้กลายความโศกเศร้าคิดถึงท้าวภูษงค์ไปได้ พอใกล้คำขบวนเสด็จก็มาถึงเชิงเขาแห่งหนึ่ง มีที่ทำเลดีเหมาะที่จะพักแรม จันทะโครบจึงตรัสสั่งให้หยุดพัก

พรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวรุณกุลก็จูงจัดที่ประทับ ให้ก่อกองไฟรายล้อมราชรถทั้งสองคัน จัดแบ่งทหารเป็นหมวดหมู่ ให้ผลัดเปลี่ยนกันอยู่เวรยาม บางหมู่ทำหน้าที่ลาดตระเวน ไม่ให้มีภัยใดๆ มากล้ำกรายได้ พวกมีหน้าที่ทางดนตรีและคีตสีก็นับกล่อมบรรทมสามกษัตริย์ จันทะโครบและนางมุจลินท์บรรทมบนราชรถ ทรง

ช้วนกันชมดาว พอยามหนึ่งก็บรรทมหลับไป

จันทะวงศ์ไม่สนพระทัยดาว ทรงฟังเสียงกรีดร้องและเสียง
คำรามในป่า แล้วทรงชักใช้พระพี่เลี้ยงว่าเสียงอะไร เมื่อพระพี่เลี้ยง
ทูลว่าเสียงผีป่าผีโป่งและเสียงยักษ์นี่ ก็ทรงอยากรู้ว่าพวกเหล่านั้น
รูปร่างเป็นอย่างไร พระพี่เลี้ยงจึงทูลว่า ผีป่าผีโป่งนั้นรูปร่างเป็น
โครงกระดูก นัยน์ตาลูกแดงเหมือนแสงไฟ ส่วนยักษ์มีหน้าเหมือน
ม้า แต่ตัวเตี้ยลำดำใหญ่ขนาดเท่าควาย จันทะวงศ์ทรงอุทานว่า แหม !
น่ากลัวจริง แต่พระองค์ก็ยังไม่วัง ช้วนพระพี่เลี้ยงเล่าให้ท่านเรื่องเสีย
กับกระต่าย ทรงถามว่าทำไมเสียจึงเกลียดกระต่าย พระพี่เลี้ยงจึงเล่า
ว่า เดิมทีนั้นกระต่ายขุ่มขามเดินตกลงไปในถ้ำ ขึ้นไม่ได้ เผอิญมีเสือ
เดินมาเห็นเข้า กระต่ายจึงอุบายว่าฟ้าจะถล่ม เสือโง่หลงเชื่อ กระโดด
ลงไปในถ้ำหวังจะหลบภัย พอเสือนจะกลับกระต่ายก็เอาไม้ค้อยแพย
จนเสือนรำคาญไม่ไหว เลยจับกระต่ายขว้างขึ้นมาจากถ้ำ กระต่าย
เจ้าเล่ห์จึงเที่ยวโพนทนาให้คนมาดุเสือดกถึง ผู่งคนจึงมาแทงเสือดาย
เหตุนี้เองเสือนจึงเกลียดกระต่ายนัก จันทะวงศ์ทรงพระสรวลชอบพระ-
ทัย จนเวลาล่วงไปยามสอง จึงบรรทมหลับไป

ณ เชิงเขาแห่งนั้น มีเทวดาสถิตอยู่บนต้นไทร เมื่อทหารดัดสี
ขับกล่อมสามกษัตริย์ เทวดาก็พลอยฟังดนตรีไปด้วยอย่างเพลิดเพลิน
แล้วพิศดูกษัตริย์ทั้งสามที่บรรทมอยู่บนราชรถ เห็นว่าจันทะโอรบ
และนางมัจฉาทั้งงามสมกันยิ่งนัก แต่จันทะวงศ์ต้องบรรทมแต่ผู้เดียว
ทั้งพระองค์ช่างงามนัก ที่ไหนจะหาหญิงงามคู่ควรกับพระองค์ได้ จะ
มีก็แต่นางมัจฉา วิชาของพญายักษ์สหสรังสี เจ้าเมืองโรมทันเท่านั้น
จึงจะงามสมกัน ควรที่ตนจะช่วยพาจันทะวงศ์ไปสมนางมัจฉา กิด

ดังนั้นแล้ว เทวดาก็จัดการเป่ามนตร์สะกดให้หลับไหลทั้งกองทัพ แล้วออกจากต้นไทร อัมจันทร์วงส์เหาะพาสู่เมืองโรมันทันที

รุ่งเช้ากองทัพขนาดเกิดวุ่นวายโกลาหล เพราะปรากฏว่าจันทร์วงส์หายไปแล้ว

จันทร์โครบและนางมุลินท์ตกพระทัยยิ่งนัก ไม่มีใครได้รู้เลยว่าพระโอรสหายไปได้อย่างไร และยังได้พบอาวุธคู่พระหัตถ์ของจันทร์วงส์บนรถทรง ก็ยิ่งทำให้จันทร์โครบ นางมุลินท์ และพระพี่เลี้ยงทั้งสามตระหนกตกใจยิ่งขึ้น เพราะแสดงว่าจะต้องมีภัยแก่จันทร์วงส์ ด้วยผิวดิวิสัยที่จันทร์วงส์จะเสด็จไปไหนโดยไม่นำธนูติดตัวไป พระพี่เลี้ยงออกความเห็นว่ ศัตรูคงจะใช้เวทมนตร์คาถาสะกดให้กองทัพหลับไหล แล้วลอบลักพระโอรสไป เพราะเมื่อคืนนั้นตนรู้สึกผิวดังเกิดอยู่เหมือนกัน ได้กลิ่นประหลาดและง่วงนอนผิวดปรกติ แต่มิได้นึกระแวงว่าจะเกิดเหตุร้าย

จันทร์โครบและชายก้นแสงคร่ำครวญรำพันถึงโอรส พระพี่เลี้ยงและเหล่าทหารทั้งปวงต่างร้องให้ต้ออกชกหัวรำพันถึงจันทร์วงส์ต่าง ๆ นานา นำสังเวชยิ่งนัก แล้วเทียวแยกกระจ่ายกันค้นหาจันทร์วงส์ตามที่ต่าง ๆ อีก ค้นแล้วค้นเล่า เท่าไรก็ไม่พานพบ จันทร์โครบจึงตรัสปรึกษาพระพี่เลี้ยงของพระโอรสว่าจะคิดการอย่างไรต่อไป กองทัพขนาดจะหยุดยั้งค้นหาต่อไป หรือจะกลับไปทูลท้าวภูษงค์ก่อน ส่วนพระองค์นั้นจะขอไปติดตามพระโอรสจนกว่าจะพบ หาไม่ว่าจะไม่เสด็จกลับบ้านเมืองเป็นอันขาด พรหมินทร์ พินธุวรรณ และกาละวูร จึงทูลแนะนำให้จันทร์โครบตั้งศาลบวงสรวง นำเครื่องสุราบานอาหาร ปลา เป็ด ไก่ ต่าง ๆ สังเวยต่อบุเจ้าประจำป่าเขา แล้วจะได้

ซักถามข่าวคราวพระโอรส เพื่อติดตามไปได้ถูกที่ หากยังไม่พบอีก ก็ควรจะกลับไปทูลท้าวฤๅชกให้ทรงทราบ

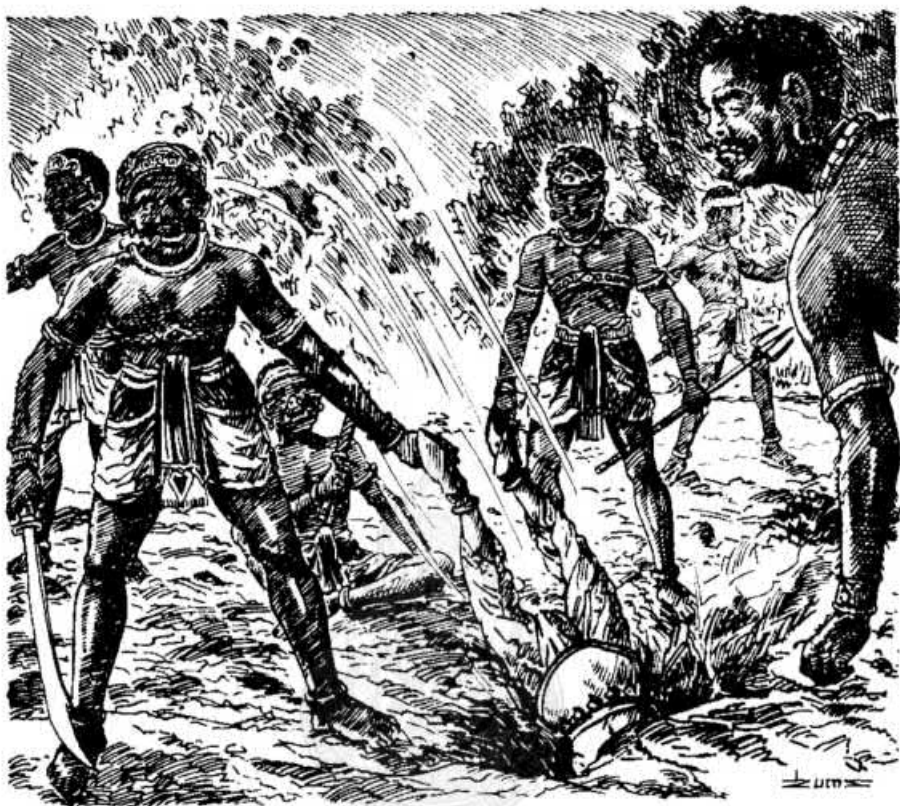
จันทะโครบทรงเห็นด้วย มีรับสั่งให้ทหารจัดทำพิธีบวงสรวง ในทันทีนั้น

ปู่เจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ เห็นมนุษย์ทำพิธีบวงสรวงอันเชิญให้รับ เครื่องสังเวย ก็รู้ความประสงค์ของมนุษย์ จึงสำแดงร่างมีหนวดเครา ยาวรุงรัง ขนหัวเสื่อโครงควบไปทันที เสื่อสำแดงฤทธิ์ร้องโฮกได้ยิน ไปไกล

ปู่เจ้าขึ้นนั่งบนศาล พระพิเลียงทั้งสามตรงเข้าประเคนเหล้ายา อาหาร แล้วทูลถามถึงจันทะวงศ์ ปู่เจ้าหัวเราะชอบใจ จันทะวงศ์ เรอะเหอะ เมื่อคืนเทวดามาพาไป จะได้คู่ครองคราวนี้แหละ ไม่ต้อง ไปตามหาหรอก ถึงไปตามก็ไม่พบ พวกเจ้าควรเดินทางต่อไปให้ถึง บ้านเมือง จะได้พบกันที่เมืองนั้นแหละ ฮะ ๆ เป็นห่วงเรอะ ไม่ต้อง ห่วง ๆ จันทะวงศ์แก่งกล้ามีฤทธิ์ ไม่มีใครฆ่าได้หรอก เลิกห่วงได้แล้ว เหอะ ๆ ปู่ไปละ ว่าแล้วปู่เจ้าก็กลับไป

จันทะโครบทรงเกรงว่าหากพระองค์ชักช้าอยู่ ฉวยจันทะวงศ์ เสด็จไปถึงบ้านเมืองของพระองค์ก่อน พระบิดามารดาของพระองค์ ไม่ทรงทราบเรื่องราวมาก่อน ก็จะไม่รู้ความกัน อาจลาถกกันเสียก็ได้ จึงทรงเร่งรีพลให้เดินทางตรงไปบ้านเมืองของพระองค์อย่างรีบด่วน

กล่าวถึงเทวดาแสนกล เหาะพาจันทะวงศ์มาถึงเมืองโรมทัน ก็ตรงไปยังตำหนักนางมัจฉา วางจันทะวงศ์ลงบนแท่นบรรทมของ นาง พิศดูจันทะวงศ์และนางมัจฉาบรรทมเคียงคู่กัน ช่างงามสมกัน เสียไหนกระไร เทวดาพอใจยิ่งนัก และก่อนที่จะเหาะกลับไปก็กลาย

มนตรีสะกดจันทะวงศ์เสีย

จันทะวงศ์รู้สีกองศ์ ทรงแปลกพระทัยที่มาบรรทมอยู่ในห้อง
หับ ไม่มีทั้งราชรถและไพร่พล แต่ครั้นเหลือบเห็นนางมัจฉาบรรทม
อยู่เคียงข้าง ก็ลืมหิตวิตกถึงพระบิดามารดา ทรงคิดว่าชะรอยเทวดา
คงพาพระองค์มาสมนาง เช่นที่เกยนำอูณรุทไปสมนางอุษา จันทะ-
วงศ์ปลุกบรรทมนางมัจฉา และเกี่ยวพาราสีนาง

ทั้งสององค์เป็นคู่ครองกัน จึงต่างมีความรักซึ่งกันและกัน นาง
มัจฉาแอบซ่อนจันทะวงศ์ไม่ให้นางกำนัลระแคะระกาย

เวลาผ่านไปหลายวัน นางกำนัลเริ่มพากันสงสัย เพราะตาม
ปรกตินางมัจฉาจะเสด็จไปเฝ้าพระบิดาเป็นประจำ แต่กลับหยุดหาย
ไป จึงพากันมาแอบดูนางมัจฉาที่ห้องบรรทม พบนางอยู่กับจันทะวงศ์
ก็ตกใจ เกรงว่าหากปิดบังความไว้ ท้าวสหสรั้งสี่ทรงทราบ พวกตน
จะพลอยมีความผิดไปด้วย จึงชวนกันไปกราบทูลท้าวสหสรั้งสี่ เรื่อง
พระธิดากับผู้ชายไว้ในห้องบรรทม

ท้าวสหสรั้งสี่กริ้วขึ้นนัก รีบเสด็จไปพร้อมกับทหารรักษัณฑ์ที่
ตรงเข้าล้อมตำหนักพระธิดาไว้ แล้วตรัสเรียก

นางมัจฉาทกพระทัยตัวสั่นขวัญหาย กันแสงรำไร รำพันว่า
เห็นที่จันทะวงศ์จะต้องถูกขังจับกินเสียเป็นแน่แท้

จันทะวงศ์ทรงทำใจดีสู้เสือ เพราะทรงเห็นว่าไม่มีหนทางอื่น
อาวุธคู่พระหัตถ์ก็ไม่มี ทรงเปิดพระแกลดถวายบังคมท้าวสหสรั้งสี่ ทูล
ขออภัยโทษว่า หม่อมฉันหลับอยู่กลางป่า เทวดาพามาสมพระธิดา
ไขว่ว่าหม่อมฉันเจตนาจะลบหลู่พระองค์ก็หาไม่

ท้าวสหสรั้งสี่ยิ่งกริ้ว กระทั่งบาทควาตเสียงดังลั่น ทูต ไอ่กัน
โกหกมดเท็จ ซะๆ ไปซัดเทวดา ไอ่กันหน้าไม่อาย พุดออกมาได้ว่า
เทวดาพามา กูจะจับมึงสับๆ ให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ๆ โยนให้กากิน จึง
จะหายแค้น

ท้าวสหสรั้งสี่มีรับสั่งให้ทหารขึ้นไปจับจันทะวงศ์

จันทะวงศ์ถูกมัดจนอกแอ่น ทหารรักษัณฑ์ลากลงมาจากตำหนัก
นางมัจฉาวิ่งตามลงมาด้วย นางตรงเข้ากอดบาทพระบิดา ทูลขอชีวิต

จันทะวงศ์ อย่าฆ่าเขาเลยเพคะ จันทะวงศ์เป็นเชื้อสายกษัตริย์ พระ-
บิดาจะไม่ต้องอายใครเลยเพคะ

ท้าวสหสรังสีทรงขับไล่พระธิดาให้ออกไปเสียให้พ้น มิฉะนั้น
จะฆ่าเสีย แต่เมื่อเห็นนางยังดื้อดองไม่ขยับเขยื้อน ท้าวสหสรังสีจึงคว้า
ไม้เรียวเขี่ยพระธิดาจนสลบ แล้วสั่งให้นางกำนัลพานางมัจฉาขึ้น
ตำหนักไป ท้าวสหสรังสียังไม่หายกริ้ว หันมาทอดพระเนตรจันทะ-
วงศ์ เห็นถูกมัดนั่งก้มหน้าไม่พูดจา ก็ตรัสประจานให้เจ็บใจเล่นว่า
โง่ละ เจ้าอุณรุท เทวดาพามาไม่ใช่หรือ ถูกมัดดอกแ่อนอยู่อย่างนี้
เรียกเทวดามาช่วยซิเจ้า

ท้าวสหสรังสีตรัสสั่งทหารให้นำจันทะวงศ์ไปประหารที่ตะแลง
แกง สั่งให้เสียบประจานสี่ระยะไว้กลางเมือง

ทหารยกนำจันทะวงศ์ไปยังที่ประหารกลางเมือง จันทะวงศ์
ทรงระลึกถึงมนตร์จำแรกพื้นดินที่พระอัยกาสอนไว้ได้ ก่อนที่ทหาร
จะลงดาบ จันทะวงศ์ก็รำยมนตร์คล้ายเชือกที่มัดองค์ และแทรก
แผ่นดินหนีไปต่อหน้าต่อตา พวกทหารตกใจวิ่งกันวุ่น

ความทราบถึงท้าวสหสรังสี ทรงแค้นพระทัยมาก หมายมั่นว่า
หากได้ข่าวคราวจันทะวงศ์เมื่อไร จะต้องตามไปล้างผลาญกันให้จงได้

จันทะวงศ์แทรกแผ่นดินมาผุดขึ้นริมทะเลแห่งหนึ่ง ไม่ทรง
ทราบว่าเป็นที่ใด ทรงจำหนทางเสด็จไปเมืองบาดาลของพระอัยกา
หรือทางที่จะไปยังที่ประทับพักแรมในป่าไม่ได้ ครั้นจะเสด็จกลับไป
หานางมัจฉา ก็ติดขัดที่ไม่มีอาวุธ จึงประทับทอดอาลัยอยู่ริมทะเลนั้น

เอง แต่แล้วจันทวงศ์ก็ทรงนึกถึงดั่งษก้ามี่ขึ้นมาได้ว่า เคยทูลพระ-
องค์ไว้ว่า หากต้องการพบจะมาเฝ้าได้เสมอ จันทวงศ์จึงทรงเรียก
หาดั่งษก้ามี่ให้มาช่วยพระองค์ ทรงวอนเทวดาให้ช่วยพาเสียงของ
พระองค์ส่งไปถึงดั่งษก้ามี่ด้วยเถิด แล้วจันทวงศ์ก็สลบไปด้วยความ
อ่อนเพลีย

ดั่งษก้ามี่ซึ่งอาศัยอยู่ที่เขาจักรโกณูจี ได้ยินเสียงเรียกชื่อตน
ทันทีเหมือนกัน จึงหีบกลองส่งทางขึ้นไปบนยอดเขา ส่งดูไปทั่ว
ก็แลเห็นจันทวงศ์นอนสลบไสลอยู่ริมทะเล จึงรีบเหาะมาช่วยทันที
ดั่งษก้ามี่แก้ไขจันทวงศ์อยู่ครู่หนึ่ง ก็ทรงพินิจ จันทวงศ์
ทรงเล่าเรื่องของพระองค์ให้ดั่งษก้ามี่ทราบ พระองค์ต้องการจะกลับ
ไปแก้แค้นท้าวสหสรั้งสี่ แต่ดั่งษก้ามี่ทัดทานไว้ ว่าเปรียบเหมือน
น่าน้อยย่อมแพ้ไฟ อีกทั้งอาวุธคู่พระหัตถ์ก็ไม่มี ควรที่พระองค์จะ
เสด็จติดตามพระบิดาไปให้ถึงบ้านเมืองเสียก่อน แล้วจึงค่อยคิดยก
กองทัพไปแก้แค้น จันทวงศ์จึงทรงกล้อยตาม

ดั่งษก้ามี่อุ้มจันทวงศ์เหาะมาลงที่แนวป่า ใกล้ปากปล่องลง
ไปสู่เมืองบาดาล แล้วทั้งสองก็ตามรอยราชรถและรอยเกลื่อนกองทัพ
เรื่อยไป จนมาถึงเมืองของพระบิดา จันทวงศ์ให้ดั่งษก้ามี่กลายร่าง
เป็นมนุษย์เสีย จากนั้นทั้งสองก็เข้าไปถามข่าวคราวจันทะโครบจาก
ชาวเมือง ก็รู้ว่าทั้งจันทะโครบและนางมุจลินท์ได้เสด็จกลับมาแล้ว

ดั่งษก้ามี่คืนร่างเป็นยักษ์ดังเดิม อุ้มจันทวงศ์ข้ามกำแพงวัง
เข้าไปในท้องพระโรง ได้พบกับพรหมินทร์ พินธุวรรณ และกาละวรุ

พระพี่เลี้ยงทั้งสามตรงเข้ากอดบาทแล้วร้องไห้ ความทราบถึงจันทะ-
โครบ นางมุจลินท์ ท้าวพรหมทัตและมเหสี ต่างทรงรีบร้อนมารับ
ขวัญพระโอรสและนั้ดดา กษัตริย์ทั้งห้าองค์ทรงสวมกอดกันกันแสง
เป็นการใหญ่ จนทุกองค์หยุดกันแสงแล้ว เหลือแต่พระอัยกาและ
อัยกียังกันแสงกันอยู่เพียงสององค์ ทำให้ต้องทูลเตือนว่า คนอื่นเขา
หยุดร้องไห้กันแล้ว ทั้งสององค์ผู้ชราจึงหยุดกันแสง

จันทะวงศ์ทูลเรื่องราวของพระองค์ให้ทั้งสี่กษัตริย์ทรงทราบ
ท้าวพรหมทัตมีรับสั่งให้โหรเข้าเฝ้า ให้ตรวจดูดวงชะตาของนั้ดดา
ว่าจะไปติดตามชาขานนั้นจะสำเร็จหรือไม่ โหรกราบทูลว่า เวลานี้
กู่ครองของจันทะวงศ์ก็กำลังออกติดตามพระสวามีอยู่เหมือนกัน ขอ
ให้จันทะวงศ์ติดตามไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพบนาง
จันทะวงศ์จะจำได้เพียงกลับกล้ายกลับคลา เพราะรูปโฉมของนางผิด
แปลกไปบ้าง แต่ก็จะทรงจำได้ในที่สุด

จันทะวงศ์ทูลลาพระบิดา พระมารดา และพระอัยกา อัยกี
ชวนดั่งษ์กัมและพระพี่เลี้ยงทั้งสามยกกองทัพออกติดตามนางมัจฉา
ไปตามทิศทางที่โหรทูล จนบรรลุถึงฝั่งทะเลแห่งหนึ่ง มีรับสั่งให้
หยุดยั้งตั้งพลับพลา แล้วให้ปลุกศาลเทพารักษ์ จัดหาหัวหมูมาเช่น
สังเวทเวดาในป่า เหล่าเทวดาต่างมารับเครื่องเช่นกันอิมหน้าสำราญ
แล้วบอกทางแก่จันทะวงศ์ให้ไปทางทิศตะวันออก

จันทะวงศ์ประทับแรมอยู่ที่นั่นคืนหนึ่ง รุ่งเช้าก็โปรดให้
เลื่อนกองทัพข้ามทะเลใหญ่ พอพ้นทะเลก็เข้าเขตป่า มุ่งหน้าเดิน
ทางต่อไป

ส่วนนางมัจฉานั้น เมื่อได้ข่าวว่าพระสวามีแทรกแผ่นดินหนีรอดพวกยักษ์ไปได้ ก็ค่อยคลายความเศร้าโศก ทรงตั้งตาคอยเพื่อจันทะวงศ์จะลอบกลับมาพบนาง แต่ค่อยแล้วค่อยเล่าก็ค่อยหาย ทรงเสียพระทัยยิ่งนัก หวาดระแวงว่าจันทะวงศ์คงจะเกรงกลัวพระบิดาของนางและทอดทิ้งนางเสียจึงกลับบ้านเมืองเสียแล้ว นางมัจฉาทรงเศร้าโศกกลัดกลุ้มไม่มีความสุข ในที่สุดก็ตัดสินใจพระทัยออกติดตามจันทะวงศ์ หวังไปตายตาบหน้า

วันหนึ่งเมื่อมีโอกาส นางมัจฉาก็ปลอมตัวแต่งกายเป็นหญิง
สามัญ เล็ดลอดออกจากตำหนัก เดินทางออกจากเมืองไป นางเที่ยว
ติดตามพระสวามีไปในป่า ได้รับความลำบากตรากตรำเป็นอันมาก
นางเดินพลางรำพันไปพลาง จนมาถึงง่อมเขามี่เงาร่มแห่งหนึ่งจึง
เสด็จเข้าไปพัก แล้วเลยหลบไปด้วยความอ่อนเพลีย

เทวดาซึ่งสถิตอยู่บนเขา เห็นนางมัจฉามานอนสลบอยู่เช่นนั้นก็
สงสาร รู้ว่านางเป็นคนดีมีความซื่อสัตย์ อุตส่าห์มาติดตามสวามี
สมควรจะช่วยเหลือ จึงปรากฏกายเป็นพราหมณ์แก่ ช่วยแก้ไขนาง
จนพ้น นางบอกพราหมณ์เฒ่าว่ามาติดตามสวามี ขอคุณตาช่วยบอก
หนทางด้วยเถิด พราหมณ์จึงปลอมโยนนาง เอาเถอะ ตาจะบอกทาง
ให้ แต่เจ้าเป็นผู้หญิง เดินทางคนเดียวจะเกิดอันตราย มานี้แน่
ตาจะปลอมตัวให้

พราหมณ์ร้ายมนตร์เป่าลงที่ตัวนางมัจฉา พลันรูปร่างของนาง
ก็กลายเป็นชาย ถันทั้งสองข้างหายไป พราหมณ์เฒ่าชี้แจงว่า อย่าง
นี้แหละดีแล้ว คนอื่นจะได้ไม่คิดว่าเจ้าเป็นหญิง หากใครสงสัยว่าเจ้า
เป็นหญิงละก็ เจ้าต้องทำเลข ๆ เสี้ยมอย่างกลัว ต่อเมื่อพบผัวของเจ้า
ได้นอนร่วมหมอนกัน รูปร่างก็จะกลับเป็นหญิงดังเดิม นอกจาก
มนตร์ของตาจะช่วยคุ้มภัยให้เจ้าด้วย

พราหมณ์จัดหาเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับแบบพราหมณ์
ให้นางมัจฉาแต่ง พร้อมทั้งมอบธนุวิเศษให้นางไว้ป้องกันตัว
พราหมณ์แก่ชี้ทางให้นางมัจฉาเดินทางไปที่ศตะวันออกเฉียงเหนือ

นางมัจฉา พราหมณ์แปลง ออกเดินทางต่อไป ทรงรู้สึกอ้างว้าง
เปล่าเปลี่ยวที่ต้องมาอยู่องค์เดียวกลางป่าใหญ่ บางครั้งก็กันแสงไป

เดินไป บางครั้งทรงกู่เรียกหาพระสวามี จันทะวงศ์... จันทะวงศ์อยู่ที่ไหน เสียงสัตว์ป่า เสียงกู่ เสียงพิมพ์ฟ้าของผีโป่งผีป่าซึ่งทำให้หวาดสะดุ้ง แต่พราหมณ์ก็มานะเดินทางเรื่อยไปไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็มาถึงสระน้ำแห่งหนึ่ง ดอกบัวในสระส่งกลิ่นหอม มีปลานานาพันธุ์ เป็นท่าเลเหมาะ พราหมณ์จึงหักใบบัวมารองนอนที่ใต้ต้นไทรใหญ่ ทรงวางธนูไวข้างองค์แล้วก็บรรทมหลับไป

มียักษ์ตนหนึ่ง ชื่อ กาละสุร กรองเมืองสามัญบุรี ท้าวกาละสุรเคยเสด็จออกปลาล่าสัตว์ทุกเจ็ดวัน ครั้นครบกำหนดก็เฝ้าออกจากวังเข้าไปในป่า เทวจับเนื้อเสือข้างกินเล่นอย่างสำราญพระทัย อิ่มหนำดีแล้วก็ตรงมาที่สระแห่งนั้น เพื่ออาบน้ำชำระร่างกายก่อนจะเสด็จกลับวัง

เมื่อกาละสุรมาถึงสระ ก็เหลือบเห็นพราหมณ์นอนนอนหลับอยู่ ครั้งแรกกาละสุรคิดว่าเป็นหญิง เมื่อเข้ามาใกล้จึงเห็นว่าเป็นชาย แต่ครั้นพิศดูหน้าตาก็เห็นว่าเหมือนผู้หญิง ทั้งรูปทรงองค์เอวก็อรรชร อ่อนแอ้น ท่านอนก็เรียบร้อย กาละสุรแปลกพระทัยมาก คิดว่าพราหมณ์ผู้คนจะมียศศักดิ์ เพราะสังเกตจากเครื่องประดับล้วนมีค่า กาละสุรขยับจะเข้าไปปลุก แต่ก็กลัว ๆ ธนูอยู่ ฉวยเจ้าพราหมณ์เกิดตกใจว่าธนูขึ้นต่อสู้ เรื่องจะยุ่ง กาละสุรจึงหิบบธนูมาซ่อนเสีย แล้วปลุกพราหมณ์ให้ตื่น

พราหมณ์น้อยตกพระทัยตื่น เห็นยักษ์มานั่งอยู่ใกล้ ๆ ก็พระทัยหาย เออัมพระหัตถ์หมายจะคว้าธนูก็ไม่พบ จึงทำท่าออาจให้สับสนกับเป็นชาย ข่มความกลัวตรัสถามยักษ์ว่า อ้อ! ท่านยักษ์ มาจากไหน ละท่าน ธนูของข้าล่ะ ใครเอาไป กาละสุรได้ยินเสียงของพราหมณ์ก็เห็นว่าเหมือนเสียงผู้หญิง แต่ก็ตอบว่า ธนูของเจ้าข้าเก็บไว้เอง ไม่

ต้องกลัว ว่าแต่เจ้าเป็นใคร เดินทางมาคนเดียวไม่เกรงกลัวอันตราย นี่
 คือว่าพบข้านะ หากไปพบยักษ์อื่น เจ้าจะถูกกินอย่างแน่นอน พราหมณ์
 จึงเล่าว่าตนเป็นพราหมณ์ชื่อ ศรีสวัสดิ ไม่มีญาติพี่น้อง เดินทางมา
 ในป่าเพื่อประพาศพิพรหมจรรย์

กาละสุรดีพระทัย ตรัสชักชวนให้พราหมณ์เดินทางกลับบ้านเมือง
 ของตนจะเลี้ยงเป็นลูก พ่อเองก็ไม่มีไรส หากพ่อตายลงเจ้าจะ
 ได้ปกครองบ้านเมืองแทนต่อไป ดีไหมลูก พ่อจะอุ้มเจ้าเหาะไป

พราหมณ์ได้ยินกาละสุรเสนอแฉะดังนั้นก็ตกพระทัย เกรงจะ
 กลาตกับพระสวามี แต่ครั้งจะปฏิเสธก็ไม่กล้า เพราะทรงเห็นท่ายักษ์
 มีความตั้งใจจริง พระองค์จะต้องไปกับยักษ์ด้วยความจำเป็นเสียเป็น
 แน่แท้ แต่ก็ไม้อยากจะให้ยักษ์อุ้มไปให้เกิดราตรี จึงทรงแกล้งบ้าย
 เบี่ยงว่า ธรรมดาพวกอยู่ในตระกูลพราหมณ์มีข้อห้ามไม่ให้ผู้อื่นแตะ
 ต้องกาย นอกจากพวกพราหมณ์ด้วยกัน กาละสุรก็พาซื้อ ตรัสว่า
 แล้วจะทำอย่างไร จะเดินไปนะคงไม่สำเร็จ ตั้งเจ็ดเดือนกว่าจะถึง
 แรงครุฑแรงมนุษย์เหาะกว่าจะถึงยังเจ็ดวัน แต่พ่อแรงมากเหาะเดียว
 เดียวถึง เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน

แล้วกาละสุรก็เนรมิตร่างกายให้โตใหญ่เทียบขุนเขา ให้
 พราหมณ์ประทับบนฝ่ามือ พาเหาะกลับเมืองสามัญบุรี ไม่ทันคำก็ถึง
 เมือง

กาละสุรทรงยกย่องพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ให้มีเกียรติเสมอพระ-
 โอรสทุกประการ มีนางสนมกำนัลคอยขับกล่อม จัดเสนาให้เป็นข้า
 ฝ้าจำนวนมาก และให้คอยตามเสด็จพระโอรสไปทุกหนทุกแห่งตาม
 พระประสงค์ อีกทั้งยังยกช้างวิเศษรู้เวทมนตร์เหาะเหินเดินอากาศได้

สำหรับให้พระโอรสทรงขับขี้อั้วเล่น แต่พราหมณ์น้อยก็ไม่ไว้วางใจถึงพระสวามี กิดที่จะไปติดตามอยู่ทุกขณะ

ถึงกำหนดเจ็ดวัน กาละสุรก็เสด็จไปประพาสป่าตามปรกติ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ได้โอกาสจึงตรัสสั่งให้เสนาเตรียมม้ากำลังดีมีฤทธิ์ พระองค์ก็จะเสด็จประพาสป่าตามพระบิดาไป ต่อใกล้ค่ำจึงจะกลับ

เมื่อเสนาจะตามเสด็จ ก็ทรงห้ามไว้ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ทรงขี้นม้าเหาะออกจากเมืองไป กำหนดมุ่งไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ในวันนั้นมีเหตุการณ์แปลกๆ เกิดแก่กาละสุร พระองค์เคยจับเสือจับน้อได้อย่างสบายๆ แต่วันนี้กลับไม่มีเรี่ยวแรง แม้แต่เนื้อก็ยังสะบัดหลุดจากอุ้งมือไปได้ ไม่เคยเป็นเช่นนั้นเลย ครั้นเวลาใกล้ค่ำ กาละสุรจึงรวบรวมกำลังเหาะกลับเมือง

ในทันทีที่ได้ข่าวว่าพระโอรสเสด็จออกจากเมืองไป กาละสุรก็โกรธทันทีว่าโอรสหลบหนีไปเสียแล้ว พระองค์เสียพระทัยยิ่งนัก รู้สึกเหมือนถูกล้วงดวงใจไปจากอก สุดท้ายจะฟื้นทรงกายอยู่ได้ ก็หนำใจล้มลงทันที

เมื่อพณคันสติ กาละสุรมีรับสั่งหาเสนาและโหรเข้าเฝ้าอย่างรีบด่วน โปรคให้โหรจับยามดู โหรจับยามแล้วก็รู้ว่า ดวงชะตาของกาละสุรถึงคราวดับ หากยังขึ้นติดตามพระโอรสไป จะไม่ได้เสด็จกลับมาอย่างแน่นอน จึงกราบทูลทัดทานไว้ เมื่อพระโอรสซึ่งความจริงก็มีได้เป็นพระญาติพระวงศ์ไม่ประสงค์จะอยู่ด้วย ก็จึงปล่อยให้ไปเถิด

แม้กาละสุรจะรักตัวกลัวตาย เสียขายเวียงวังและราชสมบัติเพียงไร แต่ทรงรักอาลัยพระโอรสบุญธรรมมากกว่า ทรงยืนยันที่จะติดตามไปให้จงได้ ตรัสสั่งให้เหล่าเสนาเตรียมกำลังกองทัพ ยกติดตามพระโอรสไปเดี๋ยวนี้

กาละสูรติดตามมาซ้ำข้ามคืน ก็ทันพราหมณ์โอรส พราหมณ์
แปลงเห็นยักษ์ไล่ประชิดใกล้เข้ามาถึงตกพระทัย เร่งมาให้เหาะเร็วขึ้น
พอดี้ทอดพระเนตรเห็นอาศรมของฤๅษีผู้หนึ่ง จึงบังคับม้าเหาะถลาลง
หน้าอาศรม และรับลงจากหลังม้าวิ่งเข้าไปหลบอยู่ในอาศรม หวัง
เอาพระฤๅษีเป็นที่พึ่ง

กาละสูรและเหล่าทหารก็เหาะมาถึงในเวลาไล่เลี่ยกัน

พระอรุณฤๅษีช่วยห้ามปรามกาละสูรให้พูดจากันก่อน กาละสูร
ทรงชี้แจงว่า พราหมณ์ผู้นี้เป็นโอรสบุญธรรม พระองค์เลี้ยงดูรัก
ใคร่ราวกับดวงใจ กลับเสด็จหนีมาเสีย พระองค์มาตามให้กลับเมื่อง
ขอให้พระฤๅษีช่วยว่ากล่าวให้พราหมณ์ยอมกลับด้วยเถิด พระฤๅษีฟัง
ความจากกาละสูรแล้วก็หันไปตามพราหมณ์บ้าง จริงหรือไม่ละ เจ้า
พราหมณ์ เขารักใคร่เจ้าถึงเพียงนี้ หนีเขามาทำไม พราหมณ์
ศรีสวัสดิ์ทรงอ้อก๊กไม่รู้จะชี้แจงอย่างไร ทรงยอมรับว่ากาละสูรเมตตา
ต่อพระองค์จริง แต่เป็นเวรกรรมของพระองค์เองทำให้อยู่ไม่ได้ ต้อง
หนีมา ไม่คิดเลยว่าจะทำให้พระบิดาโกรธเคือง

พระฤๅษีเห็นพราหมณ์ตอบเลียงๆ เช่นนั้น มีความสงสัยจึงเข้า
ถามดู ก็รู้แจ้งว่าพราหมณ์เป็นผู้หญิงแปลงตัวติดตามหาสามี ส่วน
ตัวกาละสูรนั้นถึงคราวชะตาขาด พระฤๅษีจึงวางตัวเป็นกลาง ให้ทั้ง
สองฝ่ายเจรจากันเอง

พราหมณ์รับหลบเข้าไปอยู่ภายในห้อง แล้วปิดประตูเสียทันที
กาละสูรเข้ามาร้องเรียกอยู่หน้าประตูอ่อนวอนให้โอรสเสด็จกลับ ทรง
เพียรพยายามซักถามว่า เจ้าไม่พอใจสิ่งไร หรือพระญาติวงศ์ยกยักตน
ใดทำให้ขัดเคืองพระทัย พ่อจะจัดการให้ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ได้ฟังก็
กันแสง ทูลบ้ายเบี่ยงไปว่าเป็นกรรมของหม่อมฉันที่มีเรื่องร้อนใจ

ซึ่งไม่อาจจะทูลให้แจ่มแจ้งได้ มันเหมือนไฟสุ่มอยู่ในอก ทำให้
 ทูรนทูรายไม่อาจจะอยู่ได้ ขอได้โปรดปล่อยหม่อมฉันไป ไม่ตายเสีย
 ก่อน จะกลับมากราบบาทพระบิดา

กาละสุรไม่ทรงละความพยายาม ทรงหว่านล้อมชักจูงพระ-
 โอรสต่อไปว่า เจ้ามีทุกข์ร้อนอะไรจงเล่าให้พ่อฟัง พ่อจะจัดการแก้
 ไขให้ ขอให้ออกมาพบพูดจากันก่อน มิฉะนั้นพ่อก็จะขอตายอยู่ที่อา-
 ศรมนี้ พราหมณ์ก็ทูลบ้ายเบี่ยงว่า หม่อมฉันทำความผิดได้หลบหนี
 มา กลัวพระบิดาจะลงโทษ ขอให้พระบิดาเสด็จกลับไปเสีย ปล่อย
 หม่อมฉันไปตามทางเถิด

กาละสุรเสียพระทัยมากที่ไม่สามารถนำพระโอรสกลับเมืองได้
 จึงประกาศขอลาตาย พระองค์มีรับสั่งกับเหล่าทหารว่า เมื่อสิ้นพระ-
 องค์แล้ว ขอมอบราชสมบัติให้พราหมณ์ปกครองสืบไป

กาละสุรทรงถอยออกห่างจากบานประตู ตรัสเรียกพระโอรส
 ให้ออกมาดูใจพระองค์ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์แค้นประตูดอกดู กาละสุร
 ได้เห็นหน้าพระโอรสก็ยิ่งเศร้าโศก ทรงรำพันว่า พ่อรักเจ้ายิ่งกว่า
 ชีวิต เมื่อพ่อตายเจ้าจงครองเมืองต่อจากพ่อ จงนำศพพ่อไปทำพิธี
 อย่าได้ทิ้งให้เน่าเปื่อยอยู่ในป่า และทั้งๆ ที่กันแสง กาละสุรก็ทรง
 เขียนมนตร์วิเศษไว้ให้ ตรัสว่า มนต์วิเศษนี้ลูกจงเอาไป เวลาต่อสู้
 กับใครได้รับบาดเจ็บ จงรำมนตร์แล้วร่างกายจะกลับปรกติ อาวุธนี้
 ด้วย พ่อจะวางไว้ด้วยกัน หากต่อไปต้องทำสงครามก็จะเป็นประโยชน์
 สิ้นรับสั่ง กาละสุรก็ล้มลงสิ้นพระชนม์

พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ดัดดกพระทัยยิ่งนัก ทรงถลาออกมาทอดพระ
 ศพไว้ กันแสงคร่ำครวญถึงความผิดของพระองค์ ว่าเป็นสาเหตุให้
 พระบิดาสิ้นพระชนม์ เหล่าเสนาทหารยักษ์ทั้งหลายก็ร้องไห้อาลัยรัก

เจ้านายจนถึงกับสลบไปทั้งหมด พระอรุณอุษีจึงช่วยแก้ไข ปล่อย
 โยนพราหมณ์และทหารทั้งปวงว่า ทุกคนเกิดมาจะต้องตายด้วยกันทั้ง
 นั้นห้ามผู้ใดหลีกเลี่ยงได้ไม่ ถึงจะร้องให้กร่ำครวญอย่างไร กาละสุร
 จะพินชนก็หาไม่ ทางที่ดีควรจะจัดการแต่งพระศพแห่แห่นกลับบ้าน
 เมือง พราหมณ์ศรีสวัสดิ์จึงได้พระสติ ผันหัดห้ามความเศร้าโศก
 ทรงเก็บอาวุธแล้วทอมนตร์ที่กาละสุรมอบให้จนจำได้ขึ้นใจ แล้วมี
 รับสั่งให้ทหารช่วยกันจัดทำฉาปประดับดอกไม้สวยงาม เพื่อบรรจุ
 พระศพนำกลับเมืองสามัญบุรีต่อไป

ย้อนกล่าวถึงจันทะวงศ์ ทรงยกกองทัพมาข้ามทะเลติดตามหานางมัจฉา ดั่งขงก้ามเป็นทัพหน้า จันทะวงศ์เสด็จตามมาเป็นทัพหลวง เคียงข้างพระองค์คือ พระพี่เลี้ยงพรหมินทร์ พินธุวรรณ และกาะวูธ จันทะวงศ์ยกกองทัพมาในป่าใหญ่ จนมาถึงอาศรมของพระอรุณฤๅษี

เมื่อกองทัพมาเคลื่อนเข้ามาใกล้อาศรม เหล่าทหารยกยั้งแห่งเมืองสามัญบุรี ซึ่งกำลังเตรียมการแต่งมณฑปพระศพของกาะวูธ ก็ตรงเข้ามาทูลทูล ขอให้ดั่งขงก้ามเดินทัพเลี้ยวไปตั้งพลที่ริมเชิงเขา จันทะวงศ์ทรงทราบว่าจะมีการแห่พระศพท้าวกาะวูธกลับบ้านเมือง จึงตรัสสั่งดั่งขงก้ามให้ไปตั้งทัพที่เชิงเขา พระองค์จะเสด็จไปเฝ้าพระฤๅษี

พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ประทับ ร้อยดอกไม้สำหรับแต่งมณฑปอยู่
หน้าอาศรม ทอดพระเนตรเห็นจันทะวงศ์เสด็จตรงเข้ามา ก็จำได้
ทรงดีพระทัยเป็นอย่างยิ่ง แต่ครั้นจะกราบบังคมพระสวามีก็ทรงอา
ยไพร่พลยักษ์ ผู้ทนนั่งเลयर้อยมาลัยเรื่อยไป ทรงต้นคันพระทัยแทบ
จะกลืนน้ำพระเนตรไว้ไม่ได้

ฝ่ายจันทะวงศ์ ทันทที่ทอดพระเนตรเห็นพราหมณ์ ก็เข้า
พระทัยว่าเป็นชายา ทรงดีพระทัยอย่างที่สุด ตรงเข้ามาทอดพระเนตร
ไว้ พลางตรัสพ้อว่า ผู้ผู้เดินทางติดตามหา แดน้องกลับทำนึ่งเฉย
ทำไมไม่พูดกับพี่เล่า พราหมณ์แกล้งทำแข็งขัน วางท่าทางเป็นชาย
เสตรัสว่า เอ๊ะ! พระองค์มาแต่ไหน ประหลาดจริง มาถึงก็เข้ามา
ทอดพระเนตร เหล่าเสนาได้ฟังก็พากันหัวเราะฮาลัน

จันทะวงศ์ลงนพระทัย พิศดูพราหมณ์ก็เห็นว่า หน้าตาทรวด-
ทรงองค์เอยไม่ได้ผิดกับนางมัจฉา แต่เอ๊ะ! พราหมณ์ผู้นี้ไม่มีถิ่น แต่
กระนั้นจันทะวงศ์ก็มีใครจะเชื่อว่าไม่ใช่ชายา พระองค์จึงยังขุดหัดถ์
พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ไว้ ทั้งสามผู้เลี้ยงต้องเข้ามาสะกิดห้ามให้ปล่อย
พราหมณ์เสีย จันทะวงศ์ยังไม่วายข้องพระทัย ทรงเห็นชัดๆ ว่าเป็น
ชายา แต่โดนจึงเป็นชายาไปได้ พระองค์ตรัสแก่แก้วว่า พักคิดว่าเป็น
เมียที่พลัดพรากจากกันไปนมนาน เพราะเหมือนกันไม่มีผิด ไม่ใช่เมีย
พี่ก็ไม่ใช่ พี่ก็ยังขึ้นพี่กันน้องอย่างเพื่อนก็ได้เอ้า ไม่รักอย่างเมียละ

พระพี่เลี้ยงเห็นเจ้านายชักจะบ้าเป๋อ จึงทูลเตือนให้เสด็จไป
เฝ้าพระฤๅษี จันทะวงศ์จึงละจากที่นั้น เสด็จเข้าไปเฝ้าพระอรุณฤๅษี
ทรงปราศรัยซักถามทุกข์สุขของพระฤๅษี พระฤๅษีผู้มีญาณอันแก่กล้า

ได้เห็นจันทะวงศ์รู้ทันทีว่า เป็นสาวมึงของพราหมณ์ แต่ก็ทำเป็นไม่รู้ ตอบข้อซักถามของจันทะวงศ์ไปตามอัยยาศัย

จันทะวงศ์ประทับอยู่ครู่เดียว ก็ลาพระฤๅษีลงจากอาศรมไป ทรงขอร้องพระทัยว่าพราหมณ์ศรีสวัสดิ์จะต้องเป็นชายาของพระองค์อย่างแน่นอน จันทะวงศ์ทรงยืนยันกับพี่เลี้ยงทั้งสามว่า ต้องใช่แน่ ๆ เหมือนกันออกอย่างนี้ นื่องพนันควักกันยั้นดาตังเสียข้างหนึ่งยังได้ พระพี่เลี้ยงทั้งสามไม่เคยเห็นนางมัจฉามาก่อน ไม่รู้จะทูลสนับสนุนได้อย่างไร แต่ก็แนะนำให้จันทะวงศ์ขอติดตามพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ไปกับขบวนแท่นพระศพด้วย จะได้ทรงสังเกตกิริยาท่าทีของพราหมณ์เวลาอยู่กับพวกสนมกำนัล จันทะวงศ์ทรงเห็นชอบด้วย สั่งให้พรหมินทร์และพิณสุวรรณคุมทัพคอยทำอยู่ที่อาศรมนี้ พระองค์เองกับดิงษกัมม์และกาละวูจะเสด็จไปกับพราหมณ์

จันทะวงศ์เสด็จไปหาพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ ทรงช่วยพราหมณ์ร้อยดอกไม้ให้เป็นรูปต่าง ๆ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ด้ร้ว่า อยากจะเชิญเสด็จจันทะวงศ์ไปเที่ยวเมืองสามัญบุรี แต่ก็เกรงพระทัยเพราะเห็นกำลังติดตามชายา จันทะวงศ์รีบตอบว่าไปได้ ๆ จะเป็นไรไป พี่รักเจ้าเท่ากับเมียเหมือนกัน ดีแล้วพี่จะตามไปส่งให้ถึงเมือง

เมื่อขบวนแท่นพระศพกาละสุรพร้อมแล้ว พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ก็มีรับสั่งให้เคลื่อนขบวน พระองค์ประทับบนหลังม้าตัวเดียวกับที่ทรงขึ้นจากเมืองมา จันทะวงศ์ทรงถือธนูและดวงแก้ววิเศษเหาะเคียงไปข้าง ๆ เหล่าทหารยกยั้งทั้งหลายอาลัยรักคิดถึงเจ้านายมาก เหาะไปพลางก็ร้องไห้ราพันกันไปตลอดทาง พราหมณ์ศรีสวัสดิ์กลัวความ

เสรำโสโกไว้ไม่ได้ ก็กันแสงรำพันถึงพระคุณของกาละสุร

จันทะวงศ์ได้ยินเสียงรำพันของพราหมณ์ก็ยิ่งแน่วพระทัยว่าเป็น
ชายา เพราะไม่ผิดกับเสียงของนางมัจฉา ก็กันแสงรำครวญเมื่อ
พระองค์ถูกพระบิดาของนางสั่งประหาร จันทะวงศ์ทรงลืมพระองค์
ตรัสปลอบโยนพราหมณ์ นิ่งเสีย เมื่อยรักของพี่ แล้วยังพลอยกันแสง
ไปด้วยกัน ดิงฆกัมและกาละสุร ซึ่งติดตามมาด้วย ต้องช่วยกัน
สะกิด จันทะวงศ์จึงค่อยรู้สึกอองก์

เดินทางมาคั่นหนึ่ง ก็ถึงเมืองสามัญบุรี บรรดาพระญาติพระ-
วงศ์ เสนาข้าราชบริพาร สนมก้านในและประชาชนชาวเมืองทั้งปวง
ได้ทราบข่าวสิ้นพระชนม์ ก็พากันเสรำโสโก ร้องไห้รำพันถึงกาละสุร
ไปทั่วเมือง

พราหมณ์ศรีสวัสดิ์มีรับสั่งให้เสนานำพระศพมาบรรจุโกศตั้ง
ไว้ในท้องพระโรง สำหรับให้ประชาชนมาถวายบังคม แล้วโปรดให้
เตรียมการสร้างพระเมรุสำหรับเป็นที่ถวายพระเพลิง ส่วนจันทะวงศ์
ดิงฆกัมและกาละสุรนั้น โปรดให้จัดห้องประทับให้อย่างสมพระเกียรติ
ห้องบรรทมของจันทะวงศ์อยู่ใกล้ห้องของพระองค์

จันทะวงศ์ทรงปรึกษากับดิงฆกัมและกาละสุรว่าจะทำอย่างไร
ต่อไป พระองค์ทรงมั่นพระทัยว่า พราหมณ์คือชายาของพระองค์ แต่
ไม่เข้าพระทัยว่าเหตุไรพราหมณ์จึงไม่มีถัน ยักษ์พ่อลูกจึงทูลว่า เมื่อ
พราหมณ์ไม่ยอมบอก พระองค์ก็ต้องพิสูจน์เอง ตามธรรมเนียม
แปลงเป็นชายมักจะใช้เวทมนตร์กำกับไว้ ต่อเมื่อตัวดาษมนตร์ก็จะ
เสื่อม กลายเป็นหญิงดังเดิม พระองค์จะต้องฆ่าพราหมณ์เป็นการ
พิสูจน์ จะได้รู้กันเสียที่ว่าเป็นหญิงหรือชาย จันทะวงศ์ทรงลงเล

พระทัย พระองค์น่าจะหรือจะมาฟันพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ได้ ในเมื่อพราหมณ์เหมือนชายาออกอย่างนี้ แต่ก็อดแค้นพระทัยพราหมณ์เสียมิได้ ช่างนิ่งเฉยไม่บอกเล่าความจริง พระองค์แสนจะทรมานพระทัยจะทนรอต่อไปอะไรได้

ในที่สุดจันทะวงศ์ก็ตัดสินใจพระทัยที่จะพิสูจน์ตามคำแนะนำของยักษ์พ่อลูก

กัวันนั้นจันทะวงศ์ขอบรรทมกับพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ พราหมณ์ไม่ขัดข้อง แต่ก็ทรงระวังพระองค์ไม่หนุนแขนร่วมกับพระสวามีร่างกายของนางจึงยังไม่กลับเป็นหญิง จันทะวงศ์ทรงรอนพราหมณ์หลับสนิท จึงทรงเงื้อมพระขรรค์จะฟันพราหมณ์ แต่ทรงงือค้ำอยู่เช่นนั้นฟันไม่ลง และเมื่อทรงดำริกลับไปกลับมา ก็เห็นว่าเป็นหนทางเดียวจะพิสูจน์ได้ อย่างไรก็ขอตายตามกันไป จันทะวงศ์ข่มพระทัย ไม่ยอมมองพักตร์พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ ทรงเงื้อมพระขรรค์ฟันฉับลงทันที เสียของพราหมณ์ก็ขาดกระเด็น และพร้อมกันนั้นจันทะวงศ์ก็สิ้นพระสติ

ด้วยอำนาจเวทมนตร์ของเทวดาซึ่งแปลงร่างให้นางมัจฉาพราหมณ์ศรีสวัสดิ์จึงไม่ตาย แม้เสียระฆาตก็ยังรู้สติองค์ พราหมณ์แปลงร่างมนตร์ที่ท้าวกาละสูรมอบให้ ทันใดเสียรก็กลับต่อติดกับร่างดังเดิม พราหมณ์ไม่เข้าพระทัยเลยว่าเหตุไรพระสวามีจึงทำร้ายนางแล้วเรื่องอะไรกันเมื่อฟันแล้วจึงทรงแน่นิ่งไปเช่นนั้น พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ฟุ่ลมฟายน้ำตา เสียพระทัยว่าพระสวามีสิ้นรักตนเสียแล้ว ช่างไม่เข้าใจเมียเสียเลย เมียยังอายเหล่าเสนายักษ์อยู่ ตั้งใจอยู่แล้วว่านานๆ ไปสักหน่อยจึงจะทูลให้ทรงทราบ หากพัวตายเมียจะขอตายตาม

พราหมณ์แปลงทรงคร่ำครวญรำพันไปต่าง ๆ จนรุ่งสาง แต่เมื่อเข้าประครององค์จันทะวงศ์อีกครั้ง จึงรู้สึกว่พระวรกายยังอ่อนอยู่ พราหมณ์ดีพระทัยยิ่งนัก ทรงใช้กระแจะจันทน์ขโลมทาพระสวามี จนพนักันพระสติ ทั้งสององค์เห็นต่างฝ่ายต่างยังไม่ตายก็อดทนแน่นด้วยความดีพระทัย พราหมณ์แปลงจึงกราบทูลพระสวามีให้ทราบเรื่องราวแต่หนหลังของพระองค์ทุกประการ

จันทะวงศ์ทรงประครองชายาให้บรรทมร่วมแขนงกับพระองค์ ทันใดนั้นร่างพราหมณ์แปลงก็กลับเป็นสตรีเพศครบบริบูรณ์ นางมีจกาทรงขอให้พระสวามีช่วยจัดการถวายเพลิงพระศพท้าวกาละสุร และทรงปลกรองเมืองสามัญบุรีแทนนางสืบต่อไป

รุ่งเช้าจันทะวงศ์มีรับสั่งให้เหล่าเสนาเข้าเฝ้า ณ ท้องพระโรง ทรงเร่งให้สร้างพระเมรุให้ลุล่วงไปโดยเร็ว เสนาชั้นทั้งหลายต่างเกรงพระบารมี รับผิดชอบการสร้างพระเมรุ ตกแต่งประดับประดาอย่างงดงามสมพระเกียรติ พร้อมทั้งจัดเตรียมงานแสดงไว้พร้อมสรรพ มีทั้งโขน หุ่น พ้อนรำ และมวย ครั้นสร้างพระเมรุเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็โปรดให้แห่แห่นพระโกศไปประดิษฐานที่พระเมรุนั้น โปรดให้ม้านางแสดงถึงเจ็ดวัน แล้วจันทะวงศ์และนางมีจกาก็ถวายเพลิงพระศพท้าวกาละสุร จากนั้นทรงนำเฝ้าถ่านพระศพไปลอยลงในทะเล

จันทะวงศ์ทรงคิดถึงไพร่พลนาคที่หยุดร้งรอพระองค์อยู่ที่อาศรมพระอรุณฤๅษี ก็มีรับสั่งให้กาละวรุไปตาม พรหมินทร์และพิณสุวรรณ จึงคุมไพร่พลเดินทางมายังเมืองสามัญบุรี จันทะวงศ์โปรดให้ปลุก

พลับพลาเป็นที่พักของพระพี่เลี้ยงและทหารทั้งปวง พระองค์และนาง
มัจฉาทรงปกครองบ้านเมืองอย่างร่มเย็นเป็นสุข ปราภฏพระเกียรติ
เลื่องลือไปไกล

เรื่องจันทะโครบนี้ ตันฉบับเดิมเป็นนิทานคำกลอน ซึ่งนิยมกันมากมา
แต่ก่อน แต่ตันฉบับคำกลอนค่อย ๆ สูญหายไป จึงไม่ค่อยจะรู้จักกันแพร่หลาย
ในบัจจุบัน หากสนใจใคร่อ่านฉบับคำกลอน ก็ยังหาต้นฉบับได้จากห้องสมุดต่าง ๆ
เช่น หอสมุดแห่งชาติ ถ้าได้อ่านสำนวนคำกลอนท่านจะสนุกเพลิดเพลินยิ่งกว่า
อ่านสำนวนร้อยแก้ว เพราะบทเจรจาที่ดี บทพรรณนาธรรมชาติที่ดี หรือบท
เปรียบเทียบเป็นอุปมาอุปไมยก็ดี คำกลอนประพันธ์ไว้อย่างไพเราะคมคาย นึกเห็น
ภาพได้ชัดเจน ยากที่จะเรียบเรียงเป็นร้อยแก้วได้ดีเท่า

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายกำร สติรกุล ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๒๖

หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดเล่าเรื่องวรรณคดีไทย ที่คณะ
กรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านจัดทำขึ้นและพิมพ์แล้วมีดังนี้

ระดับประถมศึกษา

๑. นิทานไทย
๒. สังข์ทอง
๓. ขุนช้างขุนแผน
๔. พระอภัยมณี
๕. โขบุตร, สิงห์ไกรภพ
๖. ดาหลัง
๗. จันทะโครบ

ระดับมัธยมศึกษา

๑. ขุนช้าง ขุนแผน
๒. รามเกียรติ์

๒๓๕ : ๒๕ - ๒๖ (๓)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายกำธร สัตยกุล ผู้พิมพ์และพิมพ์

๓ มกราคม ๒๕๒๖

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๕

ตัวอย่าง
เลขที่